

Sreda, 29. jun 2005.

Svedok Božidar Delić

Otvorena sednica

Optuženi je pristupio Sudu

Početak 9.06 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, Pretresno veće je razmatralo najbolji način za izvođenje ovih dokaza koji se odnose na 1998. godinu. Vi kažete da su ti dokazi važni za vašu Odbranu. Pretresno veće, kao što znate, ima obavezu da po Pravilu 90(F) kontroliše izvođenje dokaza kako bi se izbeglo nepotrebno trošenje vremena. Postoji više mogućnosti. Budući da se ovi dokazi odnose na 1998. godinu i izgleda da se odnose na sukobe između snaga OVK (UCK, Ushtria Clirimtare e Kosoves) i Vojske Jugoslavije, jedan pristup o kome bismo želeli da razgovaramo i o kome želim da saslušam argumente gospodina Keja (Kay) i gospodina Najsa (Nice) je da se ostatak ovih dokaza koji su iste vrste, dakle repetitivni, uvrsti, naravno, uz pravo Tužilaštva da unakrsno ispituje o tim dokazima, pa bih prvo želeo da čujem šta gospodin Kej ima da kaže o tom rešenju.

ADVOKAT KEJ: Pod pretpostavkom da su ti dokazi kumulativni u odnosu na prethodna svedočenja u dokaznom postupku Odbrane, ja lično smatram da nema nikakvih poteškoća sa predloženim. I ja bih, naravno, kao branilac zatražio da Sud zauzme upravo taj pristup, kako bih mogao da dobijem mnogo više materijala od svedoka Odbrane koji se odnose ne relevantan period optužnice. To je, dakle, stav koji bih ja lično zauzeo. Da li će optuženi da zauzme taj stav, to ne znam, jer ne mogu da govorim u njegovo ime. Ali to je moje mišljenje.

SUDIJA ROBINSON: Sećam se da smo u dokaznom postupku Tužilaštva na sličan način uvrštavali dokumente u spis. Mislim da su materijali OEBS-a (OSCE, Organization for Security and Cooperation in Europe), a možda i neki drugi materijali uvršteni na takav način.

ADVOKAT KEJ: Da, tamo je gospodin Drevenkijević (Karol John Drewienkiewicz) izneo osnove za materijale OEBS-a i, tokom njegovog svedočenja, gospodin Najs je one delove svedočenja koji su bili kumulativni samo letimično prošao i kad su drugi svedoci došli da svedoče, on je sledio tu istu proceduru. Prema tome, mi smo o tome već čuli dokaze, ta su sada pitanja pred Pretresnim većem i možemo da pređemo na druga pitanja. Ja mislim da je to upravo ona strategija koju je i Tužilaštvo usvojilo kako bi izvuklo maksimalan učinak iz vremena koje im je stajalo na raspolaganju. Prema tome, to nikako nije nova strategija za svedočenje ovog svedoka. Naprotiv, kad smo napredovali dalje i počeli da se bavimo i hrvatskim i bosanskim segmentom suđenja, primenjen je isti proces. Sudija Mej (May) je često donosio odluku "imamo taj materijal, u redu, idemo dalje". Štaviše, sam gospodin Najs je to vrlo često rekao "Ovo ste čuli. Mi smo sada izneli osnove da to može da se uvrsti" i to je to. Gospodin Harland (Harland) je uveo sve rezolucije Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija (UN Security Council). Kao što je gospodin Najs u to vreme rekao, on nije imao velike veze s rezolucijama, ali to je bio praktičan način za uvrštenje u spis.

SUDIJA ROBINSON: I on je to uradio tako da nije išao od jedne do druge rezolucije nego ih je sve uvrstio zajedno.

ADVOKAT KEJ: Upravo tako. Ja sam sada gledao ove dokumente. Oni još nisu svi skenirani i ne postoje u elektronskom obliku, ali mislim da ih ima mnogo. Mislim da je to dobar način rada i gospodin Milošević tada nije uputio prigovor na takav način rada, jer je to racionalan način rada.

SUDIJA ROBINSON: Kritično pitanje ovde je pravilno korišćenje vre-

mena jer mi smo sada na tabulatoru 25, a 1998. godine ide još do broja 250. Ako nastavimo da radimo na isti način, onda ćemo celi današnji dan da potrošimo na ovu vrstu dokaza i ja ne smatram da je to pravilno korišćenje vremena Suda.

ADVOKAT KEJ: Ja, naravno, želim da se radi tako da odbrana optuženog ima maksimalni mogući učinak. I zato smatram da bi se ovde mogao primeniti isti pristup koji je primenjen u dokaznom postupku Tužilaštva. Mislim da sam prošle nedelje spomenuo dva svedoka, a juče sam pronašao još i Džona Kroslanda (John Crosland). On je u svom svedočenju spomenuo generala Delića i njegovu brigadu. Dakle, to govori da ovaj svedok jeste relevantan za Odbranu i on može mnogo toga relevantnog da kaže. Ja lično neću da se protivim ukoliko kumulativni dokazi optuženog budu tretirani na isti način na koji su tretirani drugi dokazi ranije u ovom suđenju, jer cela svrha toga je da se čuje suština dokaza.

SUDIJA ROBINSON: A ovih 25 tabulatora kroz koje smo prošli su ilustrativni za ostale dokumente, sve do tabulatora 250.

ADVOKAT KEJ: Da. Ništa ovde neće da se uvrsti što se odnosi na dela i ponašanje optuženog. Radi se o kumulativnim dokazima za koje je i Pretresno veće vrlo često reklo da se odnose na pitanja koja su mu poznata. To su zapravo dokazi koje smo imali i u dokaznom postupku Tužilaštva. I iako možda Tužilaštvo neće želeći da omogući Odbrani uvršćenje bilo kakvih materijala, jer, naravno, mi smo ovde na različitim stranama. Ipak, može da se kaže da se ovi materijali, da oni, na neki način, odražavaju ono šta sadrže i materijali samog Tužilaštva o ponašanju OVK. Oni su o tome govorili putem Džona Kroslanda, generala Drevenkijevića i drugih.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Kej. Gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Pa ovo, verovatno, nije ista vrsta dokaza kao

Harlandovi, ali mislim da to sad nije važno. Da je ovaj materijal ponuđen na uvrštenje u pisanom obliku i da je došla uz njega jedna izjava svedoka u kojoj se kaže tačno zbog čega se svi ti dokumenti uvrštavaju i da smo dobili neku tablicu u kojoj se za svaki pojedinačni dokument kaže zašto se nudi na uvrštenje, to bi bio idelan način za postupanje sa ovim materijalom. Evo, pošto sam to rekao, ja se u ovom trenutku ne protivim tome da se ceo taj materijal uvrsti u spis kao celina, ali uz uslov da dobijemo obaveštenje za koju se tačno svrhu ti dokazni predmeti uvrštavaju. Možda je to već ispunjeno kada je optuženi izneo opšte opservacije o svedoku, a možda će, isto tako, Pretresno veće želeći da zna tačno sve teme koje pokriva tih 250 tabulatora. Još samo dve stvari. Ako uzmemo u obzir detaljan način na koji je optuženi do sada ispitivao ovog svedoka, možda može da se zaključi da postoji neka vrsta izjave svedoka u ovoj ili onoj formi u kojoj može tačno da se pronađe šta optuženi traži od svakog od tih dokumenata u tih 250 tabulatora. Kad bi nam on takav dokument predao, to bi bilo jako dobro, jer bismo na taj način dobili sve njegove detaljne namere u vezi sa svakim tabulatorom. Druga stvar, ovakvo uvrštavanje materijala u celini možda će da ima nekog uticaja i na vreme, isto tako i na vreme potrebno za unakrsno ispitivanje. Nadam se da to neće da bude negativan uticaj.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najš.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, čuli ste predlog Pretresnog veća kako da se prođe kroz ostatak ovih dokaza. Čuli ste, isto tako, argumente gospodina Keja i vrlo pažljivo formulisane argumente tužioca. Dakle, Pretresno veće bi želelo na taj način da govori o tim dokumentima, osim ukoliko nam vi ne pružite dobre argumente i ne uverite nas u suprotno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson (Robinson) ... Šta je s mikrofonom? A, evo ga, sada je uključen. Gospodine Robinson, ja sam takođe pogledao još jednom sve ovo šta imate pred sobom i imam neku vrstu srednjeg rešenja. Naime, da se što više štedi vreme, a istovremeno da se ne propusti da se prezentiraju najbitniji momenti o kojima ovaj svedok svedoči. Ovo je prvi komandant Vojske Jugoslavije čija je zona odgovornosti bila jedno veliko područje i jedan vrlo dugi deo državne granice i u čijoj se zoni nalaze mnogi događaji o kojima se govorilo. Vrlo je važno da se vidi kako se vojska ponašala sve vreme. Kod ponašanja vojske, sve je moguće pratiti jer je sve u naredbama i analizama. Za sve vreme, kako se događaji odvijaju, postoje radne karte, postoje naredbe, postoje analize akcije, svaki put kad se ona dogodi, prema tome sve to potpuno protivureči šemi koju je ovde lansirao gospodin Najš o tome da snage SRJ i Srbije idu tamo pa pucaju po Albancima. I, kako oni kažu, nedužnim civilima. Dakle, ovo je svedočenje sa lica mesta, sa terena. Ovo nisu rezolucije Ujedinjenih nacija (United Nations) i javno dokumenti, već direktno svedočenje komandanta koji je imao 14.000 trupa pod sobom za vreme rata. I o čijem delovanju, kad govorimo o tim trpama, se može videti kako je funkcionisala Vojska Jugoslavije. I upravo to što se ovde nalazi govori da je funkcionisala kao jedna ozbiljna, organizovana, disciplinovana i veoma efikasna vojska. Dakle, cela ta dinamika protivureči ovome. Ja razumem potrebe vremena i ja vam predlažem da pređemo po nekim grupama. Mi smo prešli tabulator 29. Nije bitno, vi ste rekli 25, da li je 25 ili 29, ne menja mnogo na stvari. Ja bih išao da nam svedok da ne bismo izgubili neke vrlo bitne momente, ako uzmemo, na primer, da je u maju mesecu još tu nekoliko bitnih odluka koje se nalaze, možemo da pređemo kroz taj mesec za par minuta. Isto tako, juni. Međutim u junu ćemo se zaustaviti na nekim stvarima. U junu je, na primer, ja ovde imam transkript, svedočio svedok gospodina Najša, Pedi Ešdaun (Paddy Ashdown). A za isti period imamo dokumente koje ovaj svedok ima. Ne mogu sad ja da kažem, "ajte, te dokumente ćemo dati pismeno pa ćemo da vidimo". Hoću da pitam, hoću da pročitam svedoku šta je Pedi Ešdaun ovde svedočio, a to je

baš u zoni njegove odgovornosti. To su baš njegove jedinice i tako dalje. To uzimam kao primer. Dakle, uvažavajući do kraja vašu nameru da se stvari ubrzaju, što i meni, naravno, odgovara, mislim da možemo po grupama ovih dokaznih predmeta koji se ovde nalaze, omogućavajući da svedok pređe kroz njih i ukaže na najbitnije momente u vezi s tim. Vi, na primer, imate među dokumentima naređenje načelnika štaba korpusa, još ,znači 26. juna 1998. godine, kad objektivno nema ratnih dejstava, ali ima tih sukoba sa teroristima kojima se nalaže primena propisa međunarodnog ratnog prava. To je 1998. godina, to je jedan vrlo bitan moment. Ovde se stvara utisak ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pažljivo vas slušam. Rekli ste da imate neko srednje rešenje, ako sam dobro shvatio da se kroz te dokaze prođe u grupama. Recite mi onda kad biste završili sa 1998. godinom na taj način? Cela ideja je da ne potrošimo sudsko vreme na dokaze koji mogu dase uvrste na drugi i na kraći način. Šta smatrate, kad biste završili sa dokumentima o 1998. godini, ukoliko budete radili na način koji ste predložili?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja mislim da bih mogao da završim do sredine druge sednice, pretpostavljam. Ja nisam sad računao to vreme. Jednostavno ja nemam mogućnosti da to tako računam, ali mislim da bih to mogao da uradim. Ima raznih dokaza, raznih vrsta dokaza.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, Pretresno veće poštuje vaše pravo da izvodite vaše dokaze, naravno, uz našu dužnost da kontrolišemo postupak. Iz tog razloga mi ćemo da vam dozvolimo da prezentirate te dokaze na način koji ste predložili. Svakako, treba da pokušate da završite sa dokazima koji se odnose na 1998. godinu do kraja prve jutrošnje sednice. Nastavite.

GLAVNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro jutro, generale. Mi smo razmatrali poslednjeg dana naređenje generala Pavkovića i to ste objasnili. Sada imamo za maj mesec niz događaja koji su obuhvaćeni dokaznim predmetima odnosno dokumentima koji se nalaze u tabulatoru od 30 do 36. Ja bih vas zamolio ako možete samo brzo da pređete preko te grupe dokumenata, znači, koji se nalaze u tabulatorima od 30 do 36, da ukažete samo na ono šta je tada bilo najbitnije.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pokušaću to da učinim u najkraćem mogućem vremenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Tu imate, na primer, želim da vas potsetim, tu imate dokumente koji se odnose na sukobe u reonu karaula Gorožup (Gorozhup), tu imate dokumente o hapšenju pet naoružanih uniformisanih lica, imate incident na putu Đakovica (Gjakove) – Prizren (Prizren) i tako dalje, znači imate nekoliko incidenata. Pokušajte da objasnite šta je to.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Što se tiče tabulatora 30, to je, znači, odluka komandanta korpusa, odnosno načelnika štaba korpusa o deblokadi komunikacije Ponoševac (Ponoshec) - Molić (Mulliq) - Junik (Junik) i Ponoševac - Morina (Morine) - Potok (Potok) kako bi se moglo vršiti snabdevanje karaula. Takođe, znači, tabulator 31 govori o tome da se nastavlja deblokada tih komunikacija po odluci od 27. maja. Istovremeno se traži da se maksimalno obezbedi državna granica i da vojska ne ulazi u naseljena mesta. Tabulator 32, on govori o jednom incidentu na karauli Gorožup, pokušaju, znači, ilegalnih prelaznika da unesu naoružanje i, vezano za to, znači, ovde ima, znači, jedna veća količina, prvenstveno bombi i municije, koja je tom prilikom, posle bekstva na teritoriju Albanije (Albania) ilegalnih prelaznika, ostala na našoj teritoriji. Tabulator 34 govori o rejonu sela Popovac (Popoc) - Babaj Baks (Babaj i Bokes), opština Đakovica gde je uhapšeno pet naoružanih pripadnika OVK i ovde, znači, oni su identifikovani. Ovde je i pregled naoružanaja koje su oni imali sa sobom.

prevodioci: Molimo da govorite malo sporije.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Tabulator 35 govori o napadu na dvojicu starešina iz garnizona Đakovica, na autoputu Đakovica-Priština (Prishtine) kod sela Lapušnik (Llapushnik) gde je, znači, jedan od starešina ranjen. Oni su se kretali u svom civilnom motornom vozilu, teroristi su pokušali da ih zaustave, kada oni nisu stali, znači, dejstvovali su na vozilo i jednog starešinu teško ranili. Što se tiče tabulatora 36, on ovde govori, takođe, o rejonu Đakovice. Govori o tome da su, znači, kod Ponoševca i Popovca otvorena sinhronizovana minobacačka vatra i streljačka vatra i da su ranjena dva pripadnika MUP-a.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, dakle, u celom tom mesecu maju, sad ste objasnili, imali ste da deblokirate put i, uglavnom, redovne aktivnosti, a kad je reč o sukobima, proizilazi da se sve svodilo isključivo na odbranu jedinica. Nije bilo nikakve, kako bih rekao, aktivne pozicije u odnosu na terorističke grupe u tom periodu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne. Znači i sam raspored jedinica o tome govori. Ova deblokada komunikacija, to je, znači, praktično komunikacija lokalnog značaja koja je značajna samo za ta sela i koja je značajna samo za granične organe, a ona se morala izvršiti jer su granični organi bilo odsečeni od svoje logistike i od svoje komande.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Da pređemo sada kratko na jun. Dokumenti koji se odnose na jun nalaze vam se u tabulatorima od 37 do 63.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U tabulatoru 31 govori se da ... 37. Govori se o tome da teroristi, znači, pored mobilizacije ljudstva prikupljaju i sredstva za kupovinu naoružanja, a takođe se govori da, prema operativnim saznanjima, teroristi spremaju presecanje komunikacije Đakovica - Prizren ili Đakovica - Peć (Peja). U tabulatoru 38, to je moje naređenje koje je nastalo na osnovu naređenja Prištinskog korpusa, a radi se o tome da se zabranjuje upotreba i motornih vozila, zatim topova i drugih oruđa velikog kalibra kada za to ne posto-

je opravdani razlozi, kada je jedinica napadnuta od strane terorista, da se vatra otvara na određeni cilj do njegovog uništenja i da se zabranjuje otvaranje vatre na neuočeni cilj i kada jedinica nije ugrožena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da se zadržimo sada, generale, za jedan trenutak na tabulatoru, odnosno na dokumentima koji su sadržani u tabulatoru 40. Tu se govori o "Podsetnik za rad pripadnika Vojske Jugoslavije" koji se dostavlja u prilogu, to je "Podsetnik za rad pripadnika Vojske Jugoslavije na teritoriji zahvaćenoj diverzantsko terorističkim dejstvima".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da. Gospodine Miloševiću, to je podsetnik koji smo dobili, znači, od pretpostavljene komande i koji je, po naređenju, znači, u jednoj, za običnog vojnika u jednoj najkraćoj formi koja može da se drži u džepu, znači, dobijen, a za starešine u ovoj, da kažem, verziji, proširenoj. Suština ovoga podsetnika je bila postupak pripadnika vojske ukoliko budu lišeni slobode odnosno kidnapovani od strane terorista, zatim postupak sa pripadnicima diverzantsko-terorističke grupe prilikom lišavanja slobode, šta imaju pravo, znači, starešine neposredno koje rukovode jedinicom, šta imaju pravo organi bezbednosti i šta je zabranjeno prema tim licima i postupak prema materijalnim dobrima i građanima...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, molim vas, imam u vidu...

SUDIJA BONOMI: Da li imate ovaj podsetnik kod vas?

SVEDOK DELIĆ: Imam ga ovde u ovoj formi. A, inače, imam i Podsetnik.

SUDIJA BONOMI: Mi ga nemamo u našim dokumentima i zbog toga sam vam postavio to pitanje. Imamo samo prvu stranu, ali nemamo ostatak. Odnosno, barem ja nemam podsetnik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Verovatno onda nije preveden, ali podsetnik je u tabulatoru 40. U celini. Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovi dokumenti ni malo nisu kumulativni, a taj podsetnik je prema ovome što se vidu ovom propratnom pismu, dat 22. juna 1998. godine i ja ću ga izvaditi iz ovih svojih dokumenata. Može da se stavi na grafoskop, evo, samo ćemo da stavimo naslov i ovaj "Postupak sa pripadnicima diverzantsko-terorističkih grupa prilikom lišenja slobode" i ...

SUDIJA ROBINSON: Ono šta je rekao sudija Bonomi (Bonomy) je sledeće ... Nije predočen sam podsetnik jer ovde stoji: "U prilogu vam dostavljamo Podsetnik za rad pripadnika Vojske Jugoslavije", a sudija Bonomi se sad raspituje gde se nalazi sam taj Podsetnik. Da li imate neke informacije u vezi sa tim, generale?

SVEDOK DELIĆ: Pa odmah sledeći, znači, u nastavku tog dokumenta je podsetnik.

SUDIJA BONOMI: Nije pod tabulatorom broj 41. Mi nemamo sam Podsetnik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne, tabulator 40 je propratno pismo i podsetnik.

SUDIJA BONOMI: Ne u našim dokumentima. To je jedino šta ja želim da kažem. Molim vas da nam dostavite kopiju. Mi sami možemo to da pročitamo samo ako nam date kopiju ovih dokumenata. Ovo sad čitanje dokumenata kog mi sami možemo da pročitamo, ponašanje kao da smo mi ovde deca koja imaju pet godina i koja ne mogu da čitaju, je, jednostavno, gubljenje vremena.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mi nemamo podsetnik. Molim vas da uložite napore kako biste ga pronašli i predočili ga.

Sad nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ću zamoliti svedoka da stavi ovaj podsetnik na grafoskop. Inače, svoju kopiju sam dao oficiru za vezu da umnoži. Ja sam bio u uverenju ne samo da je podsetnik u vašim bajnderima jer je u mojim bajnderima sasvim logično, nego i da je preveden. Možda ga je neko izvadio da ga posebno prevede, ja to ne znam? Ali to spada u dokumente koji su ...

SUDIJA ROBINSON: U redu. Da li je dokument sada na grafoskopu?

SVEDOK DELIĆ: Druga stranica: "Postupak sa pripadnicima diverzantsko-terorističkih grupa prilikom lišavanja slobode".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, pročitajte glavne, ne morate sve, pročitajte glavne elemente tog postupka sa, ja ga nemam sad ovde pošto sam ga dao na kopiranje, sa pripadnicima diverzantsko-terorističkih grupa.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: "Sve dok pripadnici diverzantsko-terorističkih grupa upotrebljavaju oružje ili pružaju otpor, prema njima postupati u svemu kako nalažu borbena pravila, a nakon polaganja oružja i prestanka sa pružanjem otpora, postupati na sledeći način: sakupiti ih u grupu, razoružati i oduzeti im sve što može da služi kao oružje ili oruđe. Izvršiti selekciju prema polu, starosti, činu i udelu u DTG, izvršiti identifikaciju, utvrditi udeo svakog pojedinca u DTG, zavisno od toga i od osnovnih sumnji u pogledu zadržavanja i otpuštanja. Svako lice, pripadnik DTG ili njegovi saradnici, pomagači ili podsrekači imaju se lišiti slobode i podvrgnuti utvrđivanju okolnosti udela u DTG. I savko ima pravo da pripadnika DTG liši slobode jer je zatečen u izvršenju krivičnog dela terorizma i privede ga istražnom sudiji." Dalje se traži da se, znači, izvrši detaljan pretres tih lica i da se oduzmu svi pisani materjali i predmeti "i da se formira dosije za svako lice lišeno slobode. Komandanti imaju pravo da lice ispituju u pogledu podataka vojnog karaktera, organi bezbednosti mogu zadržati lica do tri dana ...

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je to dovoljno. Generale, to je dovoljno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I stoji, "lica lišena slobode treba da budu pregledana od strane lekara, da se utvrdi zdravstveno stanje..."

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: "I da se formira zdravstveni karton".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Da se evakuacija lica istražnom sudiji vrši humano, pridržavajući se u svemu odgovarajućih pravila o vojnoj policiji, da se o lišenju slobode obavesti porodica lica koje je lišeno slobode". I šta piše ovde dalje, "zabranjeno je", generale?

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mislim da Tužilaštvo ne osporava činjenicu da je Vojska Jugoslavije imala pravila borbe i to prikladna pravila. Mislim da to nije tvrdnja Tužilaštva. Krenimo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja ovde pokazujem ne samo da je imala pravila nego imamo svedoka koji i dokumentima i svedočenjem pokazuje da se vojska držala tih pravila. Generale, da li se neki od ovih dokumenata, mislim da je to sadržano u tabulatoru 42, sadrži vaše naređenje o povratku stanovništva u napuštena sela?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da. Na osnovu, takođe, naređenja koje sam ja sastavio, odnosno, moja komanda, na osnovu naređenja komande Prištinskog korpusa, radi se o ovome delu teritorije gde su vođene borbe, odobrava se povratak stanovništva koje ja nepustilo svoje domove, komandanti jedinica treba da preduzmu, znači, mere, da stupe u kontakt sa starešinama sela, da dostave podatke o domaćinstvima, o njihovoj imovini, kao i mestima gde se nalaze njihova imanja i da se prema njima treba ponašati korektno, da im se ne sme nanositi šteta, ne sme se, znači, prisvajati privatna i druga imovina i da vojska pruži svu potrebnu pomoć, znači, mesnom stanovništvu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, ovde imate i naređenje, depešu generala Lazarevića u vezi sa postupcima u skladu sa propisima. Dakle, ovde nije samo u pitanju, gospodine Robinson, pravilo već i naredba nadležnog komandanta u vezi sa postupanjem sa pripadnicima diverzantsko-terorističkih grupa. To vam je u tabulatoru 43, dokument koji je načelnik štaba general Lazarević potpisao. Na početku piše: "Naređenje komande Prištinskog korpusa", broj nije važan, o primeni propisa međunarodog ratnog prava i upozorenje o kršenju tog naređenja u depeši toj i toj i onda naređuje da se u svemu tog pridržava.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, to je takvo naređenje i govori se o tome da ovaj Podsetnik, znači, mora biti uz svaku jedinicu i mora biti upoznat svaki pojedinac. Tabulator 44 govori, znači ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Samo da, samo da pogledamo, pošto je ovde juni mesec, nije reč samo o tabulatoru, generale ... Ja sam želeo da prokomentarišete, pošto smo na junu mesecu, ovo šta je svedok gospodina Najsa, Pedi Ešdaun, ovde rekao. Dakle, na stranici 2.336 transkripta u pitanju koje se postavlja Pediju Ešdaunu, kaže se, ovo govorim da bi vremenski locirao period o kome Ešdaun govori ... "Između 20. i 25. juna 1998. godine, da li ste se sreli sa makedonskim predsednikom Vlade"? Dakle to je poseta koja je, dakle, između 20. i 25. juna. To je samo da identifikujem svedoku vreme o kome ga pitam. Pita ga i u vezi s tom posetom u junu da li se seća tačno datuma koji on ne može tačno da se seti, ali to nije važno, to ga pita druga strana i vreme je okvirno sasvim jasno definisano. On govori da je za vreme te posete bio, za vreme te posete Makedoniji, bio i u severnoj Albaniji, ne bih mogao da čitam sad transkript u celini i sada ga pita na stranici 2.343: "Tokom tog dela vaše posete dok ste bili u Albaniji, da li ste mogli kroz dvogled da posmatrate područje Junika, koje mi sada vidimo? Možda biste mogli samo da nam ukažete na to?" I onda Ešdaun govori dalje na toj istoj strani "Selo o kome sam bio obavešten ..."

SUDIJA ROBINSON: Koje pitanje, gospodine Miloševiću, sada postavljate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Postavljam pitanje generalu ... Generale, jesu li vaše jedinice u junu 1998. godine bile na području o kome govori gospodin Ešdaun? To je, znači, on gleda područje Junika.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Moje jedinice su bile u Batusu (Batuse) i Moliću. To su susedna sela do Junika tako da smo kontaktirali sa jedinicama koje se nalaze u Juniku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali to je celo to područje. Dakle, ovde se ne radi o jednom selu. on kaže: "Selo o kome sam ja bio obavešten je selo Gegaj" (Gegaj).

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Selo Gegaj. Ne može da se vidi na ovoj karti taj deo, ali se nalazi, znači. Ovde je, znači, Junik, nalazi se sa druge strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S koje druge strane? Šta to znači "s druge strane"?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: S druge strane granice, on je mogao da bude samo u Albaniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da. Dobro. I odande on kaže da je imao vrlo dobar pogled na celo to područje južno od Junika. Kaže, "veoma dobar pogled na čitavo to područje južno od Junika. Tamo se nalaze neka mala sela." Govori o pogledu na celo područje južno od Junika gde se nalaze dole mala sela, a onda kaže: "I, stvarno, mogao sam da vidim dobro u dubinu Kosova". Da li možete to da komentarišete, generale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja sam nekada bio nastavnik topografije. Apsolutno, znači, sa teritorije Albanije u tome delu, pa sve do naše karaule "Morina", ne postoji mogućnost da se vidi niti Junik koji se nalazi ovde u jednoj uvali, niti da se vidi, znači, Batusa, Molić ili da se vidi ovaj, Ponoševac.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa dobro, Ešdaun tvrdi da je tu, iz tog mesta Gegaj, mogao da vidi duboko u Kosovo sa tog prostora i Junik i sela južno od Junika i celo to područje.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Sa mesta na kome se nalazio nije mogao da vidi ništa do komunikacije Dečane (Decane) - Đakovica. Mogao je da vidi samo, znači, ali to je već udaljenje od nekih 20 kilometara, znači. Mogao je samo da vidi od karaule, to je, znači, albanska karaula Kamenica (Kamenice), mogao je da vidi, znači tu, mogao je da vidi samo to albansko selo Morina koje se nalazi na našoj strani kod karaule Morina, a ništa što se tiče Junika, ništa što se tiče južno od Junika do Ponoševca, jer to je nemoguće videti zbog toga što je to u jednom, kako da kažemo, u mrtvom uglu posmatranja. Mogao je da vidi samo ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zbog visokih planina.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Zbog planina i zbog nemogućnosti da se iz Albanije, znači, jer granica ide topografskom, znači, tom ivicom, a ova sela se nalaze odmah, znači, uz planinu i nemoguće ... Junik se čak nalazi u jednoj uvali i ne može se videti, znači, ni sa jedne druge strane osim kada se prilazi sa komunikacije, sa naše teritorije, sa istoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, pre nego što nastavimo, ja nemam ništa protiv da se karte koriste na ovakav način, ali da li je moguće da general napravi jednu kopiju na kojoj će da označi vidljivost odnosno nevidljivost. To bi nam bilo od velike pomoći za unakrsno ispitivanje. Ako ne, onda ću time morati da se pozabavim na licu mesta. Dakle, ako bi mogao da obeleži mesta na kojima se kaže da je Ešdaun bio, a da odatle nije mogao da vidi određena područja Kosova. Ja bih bio zahvalan ukoliko bi se to uradilo.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Generale, da li biste to mogli da uradite budući da imate topografsko iskustvo.

SVEDOK DELIĆ: Apsolutno ne bi bio problem ukoliko ovde postoje, znači, karte da se vidi ta teritorija, jer na mojoj karti, znači, vidi se naša teritorija, a ne vidi se na svakom mestu dubina albanske teritorije. Ako budem mogao da iskoristim ove karte koje imam, znači, to ne mogu sada ovog momenta da kažem, ali to za mene ne bi bio nikakav problem. Pogledaću sve karte koje imam kod sebe.

SUDIJA ROBINSON: Možda tokom pauze.

TUŽILAC NAJS: Ako ja budem pronašao jednu zgodnu kartu na kojoj se vidi relevantna teritorija Albanije i Kosova, onda bismo mogli to da dostavimo svedoku, a onda bi on mogao da obeleži tu kartu.

SUDIJA ROBINSON: Da, gospodine Najs, ako možete to da uradite tokom pauze. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja ću vam ponoviti, generale, s obzirom na ovaj zadatak koji ste prihvatili da pogledate kartu, da on kaže, Ešdaun kaže: "Granica između Albanije i Kosova, otprilike gde se nalazi moj pokazatelj, to ne vidimo, iznad sela za koje mi je rečeno da se zove Gegaj. I odatle sam imao veoma dobar pogled na područje južno o Junika. Tamo se nalaze neka mala sela i, zaista, mogao sam da vidim duboko na područje Kosova, budući da se radi o području gde se nalaze doline". "*Plains*" (ravnice), koliko ja znam, na srpskom jeziku su ravnice, a ne doline. "Gotovo skoro do Prištine". I onda je pitanje koje ga pita druga strana: "A šta ste videli tokom tog perida od četiri sata?". Na strani, odmah sada prelazi na stranu 2.344, on kaže, molim vas budite pažljivi, generale i slušajte: "Na tom području video sam određen broj tenkova Vojske

Jugoslavije, nekoliko položaja Vojske Jugoslavije, a takođe i položaje minobacača koji su bili u tipičnom stilu Varšavskog pakta (WTO, Warsaw Treaty Organization). I duž čitavog ovog područja bile su male jedinice", verovatno vodovi, "kako se kreću u oklopnim vozilima i da su oni bombardovali, dakle da su otvarali vatru iz mitraljeza, ja bih rekao da se radilo o minobacačima od 82 milimetra, dakle minobacačima i to po kućama i po selima u okolini".

SUDIJA ROBINSON: U redu, postavite sada pitanje, a bilo bi zgodno ukoliko bismo znali tačno iz kog dela transkripta citirate. Sad recite koje je pitanje koje postavljate generalu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Stranica transkripta je 2.344, ja sam to rekao. A pošto je general ...

SUDIJA ROBINSON: Ne, u redu. To imam, ali pitam vas koje pitanje želite da postavite generalu u vezi sa ovim delom svedočenja gospodina Ešdauna?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Čuli ste šta je on rekao da je video u junu mesecu tih datuma kada je bio u poseti i to iz Albanije, pročitao sam vam ... Da li se to desilo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja ne znam kakvo je vojno obrazovanje gospodina Ešdauna ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On ima vojno obrazovanje, on je poznat po onoj "Krvavoj nedelji" (Bloody Sunday) u Severnoj Irskoj (Northern Ireland).

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Uglavnom ovde ima dosta amaterskih, znači, konstatacija. Jednostavno, znači, ako se posmatra sa teritorije Albanije, znači, prvo, puno se pominju minobacači. Nemoguće je videti položaje minobacača, jer se oni upravo nalaze na onoj suprotnoj strani i, znači, njihovi položaji uvek moraju biti, takva su naša pravila, znači, zaklonjeni. Tako da se ne mogu videti ni sa daljine od 200-300 metara, a ne sa daljine od nekoliko kilometara.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On kaže da je bio na dva kilometra, ovde piše.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Već sam rekao, postoji samo jedan uski pojas kod karaule "Morina" koji može da se vidi, ali to je samo jedno albansko selo. Ništa od Junika i, znači, južno od Junika, znači Batusa, Morina do Ponoševca i sam Ponoševac ne može da se vidi, a na kraju krajeva, tu je bila i moja jedinica. Znači, što se tiče borbene tehnike, moja jedinica koja se nalazila tu, imala je samo tri tenka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta je, šta su jedinice ... Moje pitanje glasi, generale, šta su jedinice tada radile? Ešdaun kaže da su gađale albanske kuće, da nije bilo nikakve uzvratne vatre, eto tako? Vi ste išli i gađali ste albanske kuće. Jeste li to radili?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kroz ove tabulatore kroz koje možda nećemo proći sada, tačno se vidi šta je radila vojska, iz kojih kuća je na vojsku dejstvovano i kako je vojska odgovarala. Znači, već sam rekao, karaula Košare (Koshare), da bi se do karaule Košare došlo mora se proći kroz Junik. Znači, kada je izvršena ta deblokada puta, meštani sela Junik, znači, kada su teroristi izašli iz toga sela su prihvatili vojsku, sa njima je obavljen razgovor. To je snimila i Radio-televizija Srbije. Ja nemam te snimke, ali oni su poznati široj javnosti. I posle toga je deblokiran put od sela Junika do karaule Košare. Stalno na tom putu je bilo zaseda, ali to nema nikakve veze sa selima, ni sa, znači, civilima. A ovaj drugi put, drugi put vodi od sela Ponoševac do karaule "Morina", on prolazi kroz selo Morina. Takođe i taj put prilikom njegove deblokade, znači, bilo je borbe sa teroristima. Dejstvovano je samo na vatrene tačke koje su ugrožavale pokret jedinica. Posle deblokade toga puta i sa meštanima tih sela, posebno sa meštanima sela Morine, nije bilo posebnih problema.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, on kaže da se vojska kretala u oklopnim transporterima i pucala u kuće. Molim vas, ja vas pitam sasvim precizno, pošto kažete da tu imate ... Da nećemo preći

kroz neke tabulatore, vi slobodno potražite dokument koji govori o tome šta se dešavalo tada.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pokušavam da nađem i službenu zabelešku gde, evo, našao sam jednu. Znači, prilikom deblokade ove komunikacije “radi snabdevanja karaule “Košara” namirnicama, prilikom ulaska u selo Brovina (Brovine) koje se nalazi s leve strane pomenute komunikacije, iz kuća koje se nalaze pored puta, otvarana je istovremeno vatra iz različitih vrsta naoružanja na pripadnike vojske. Na iste je, radi neutralisanja odgovoreno” i onda kaže: “Iz prve bele dvospratne kuće koja se nalazi na samom ulazu u selo sa leve strane gleano iz ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Izvinite, generale, molim vas ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Tabulator 49.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: 49, hvala vam.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: “Iz prve bele kuće”, znači, gledano iz pravca Đakovice, “otvorena je vatra iz pešadijskog naoružanja i ručnog bacača sa gornjeg sprata kuće i prostora koji se nalazi na čelu kuće. Na istu je odgovoreno sa dva topovska projektila.”

SUDIJA ROBINSON: Ovo nije prevedeno.

SUDIJA BONOMI: To nam isto takođe nije od pomoći jer mi sada govorio o veoma preciznom periodu. Ono o čemu govori gospodin Milošević je period između 25. i 28. juna .

SVEDOK DELIĆ: Već sam rekao, znači, kako je ovaj tabulator koji sam pomenuo govori, znači, kakvo je bilo dejstvo vojske. A tabulator je “Uviđaj vojne policije oštećenja na kućama u selu koja su nastala usled borbe”.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale ...

SUDIJA ROBINSON: Koji perid pokriva taj dokument, generale?

SVEDOK DELIĆ: To je dokument koji govori o jednom danu, 28. maju.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Budite ljubazni, generale ... Dakle, recite da li je u vreme o kome govori gospodin Ešdaun bilo napada Vojske Jugoslavije na sela, odnosno albanske stanovnike u tom kraju?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Sasvim odgovorno tvrdim da albansko stanovništvo i sela nikada nisu bili cilj vojske. Ovde, kroz sve ove tabulatore, a ima ih više, znači, vidi se da su tih dana bili svakodnevni nasrtaju na celu državnu granicu i to od tromeđe, znači, Crna Gora, znači, Srbija, Albanija, pa sve do tromeđe sa Republikom Makedonijom, a posebno u ovome delu, znači od Junika, pa do karaule "Beva". Ovde su zapisnici i službene beleške po danima, znači, sa uvuđaja koji su vršili, znači, organi vojne policije, istražne sudije, prilikom, znači, pokušaja ilegalnog prelaska državne granice i unošenja naoružanja. Hoću da kažem da je bilo tih borbi, ali to su, znači, borbe koje su, znači, ograničene na jedan vrlo uzak prostor, znači, na pravce i staze kojima se prenosilo naoružanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je vojska otvarala vatru isključivo ako se radi o tački sa koje se u nju puca ili je nasumice gađala kuće?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde postoje, znači, naređenja kojima se, a već sam prešao preko jednoga u mesecu maju gde se kaže da se ne može vatra uočiti ukoliko cilj nije precizno definisan. I to je naređenje trajnog karaktera i važilo za sve pripadnike vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je moglo da se desi da se puca u kuće iz kojih niko ne puca na vojsku? Ešdaun ovde kaže da nije bilo uzvratne vatre.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Prvo, postojala je naredba, znači, da se ne može trošiti municija i da je zabranjena upotreba municije većih kalibara. Postojalo je naređenje da samo komandant korpusa može narediti upotrebu te, oruđe većeg kalibra. A, znači, postojalo je naređenje i kod komande korpusa i moje naređenje koje se odnosi na moje jedinice da se vatra otvara samo na prethodno definisan cilj.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pitanje ovde nije šta stoji u naređenjima, pitanje je šta se dogodilo na terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas, generale, šta se dogodilo na terenu? Da li je tačno ovo šta tvrdi Ešdaun?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ja odgovorno tvrdim, nikada vojska i nikada moja jedinica nije dejstvovala, znači, na neki objekat iz koga nije bilo dejstva. Znači, dejstvovalo je samo na uočenu vatrenu tačku. Ovo naređenje je tabulator 38.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, naređenje je, pitao sam vas ...

SUDIJA ROBINSON: I vi, generale, kažete pored ovoga da ne možemo da se oslonimo na iskaz gospodina Ešdauna jer se sa mesta gde se nalazio nije mogao da vidi minobacače jer su vaši minobacači, bili zaklonjeni. Da li sam to dobro shvatio? Da li je to tačno?

SVEDOK DELIĆ: Ja znam gde su se nalazili minobacači i znam gde se nalazio gospodin Ešdaun. Apsolutno nemoguće. A znam, ukoliko mi se da karta tačno mogu da flomasterom pokažem teritoriju koja se vidi sa njegovog mesta i pokažem teritorije koje su zaklonjene, koje se zbog planinskog zemljišta ne mogu videti.

SUDIJA KVON: Sećam se da je broj 74 bio dokazni predmet koji je koristio gospodin Ešdaun. Da li bi Tužilaštvo moglo da da tu kartu? Izvolite, nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ešdaun ima još neke tvrdnje. Vama je poznata situacija u rejonu Suve Reke (Suhareke), generale. Da li je to u zoni vaše odgovornosti?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: On govori da je bio ... Evo ovde piše na starni 2.358, kaže: "Juče ste nam govorili o onome šta ste videli sa brda nad Suvom Rekom i o tome kako ste proveli jedean sat gledajući kako se razaraju sela. Rekli ste nam koje je oružje po vašem mišljenju tamo korišćeno." Koliko vidim po ovome, on je pokazivao u rejonu Suve Reke požare. Šta vi znate o tom vremenu i događajima u Suvoj Reci, odnosno u toj dolini Suve Reke o kojoj govori Ešdaun?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ukoliko se nalazo na brdu Birač, to je, znači, ovde na putu gde se inače nalazila jedna jedinica vojske, mogao je da vidi sa brda Birač Suvu Reku i njenu okolinu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, sad vas ne pitam šta je mogao da vidi nego vas pitam šta se događalo na tom području Suve Reke tada? Šta je to gorelo, ko je zapalio to šta je gorelo, šta se događalo, da li vi imate saznanja šta se događalo tamo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je septembar mesec 1998. godine?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pretpostavljam, to je kad je bio na Kosovu, ne mogu sad tačno da nađem u transkriptu, pretpostavljam da su to ustanovili.

SUDIJA ROBINSON: To je veoma važno, gospodine Miloševiću, ukoliko želite da ovaj svedok da istiniti iskaz.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa on zna sve šta se događalo na tom području, pretpostavljam.

SUDIJA ROBINSON: Vi želite da protivrečite dokazima Tužilaštva i zato morate da budete veoma precizni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam veoma precizan, jer govorim ovde o ... Ja sam citirao ono šta Ešdaun govori.

SUDIJA ROBINSON: Na koji vremenski period se to odnosi?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne mogu tačno da nađem sad datum u njegovom ovom transkriptu ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najš, da li se vi sećate na koji se vremenski period odnosi taj deo iskaza?

TUŽILAC NAJŠ: Učiniću sve što mogu da to ustanovim.

SVEDOK DELIĆ: Može da bude samo kraj septembra.

SUDIJA ROBINSON: A zašto?

SVEDOK DELIĆ: Zbog toga što, iako je i ranije bilo tu dejstava, prvenstveno manjih dejstava terorističkih grupa na ovu komunikaciju i na druge komunikacije u okolini Suve Reke, V faza protivterorističke operacije krajem septembra je, znači, vršena u ovome delu znači od puta Suva Reka - Štimlje (Shtime), znači i na ovome delu Šar planine (Malet e Sahrrit), obuhvatajući, znači, ova sela koja se nalaze istočno od Suve Reke, Vranić (Vraniq), znači, Mušutište (Mushtishte), Dvorane (Dvoran), Budakovo (Budakove), Mačitevo (Maqiteve) i tako dalje, jer posle razbijanja terorističkih grupacija na celoj teritoriji Kosova i Metohije, ovde je, znači, ostala poslednja velika grupacija terorista. I to je, koliko se ja sećam, V faza protivterorističke operacije po planu koji je napravljen u komandi Prištinskog korpusa, a odobren znači od komande armije i od Generalštaba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da li možete da objasnite sada šta se dogodilo tamo u Suvoj Reci?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: U Suvoj Reci konkretno se ništa nije događalo, jer Suva Reka je bila pod kontrolom, znači, redovnih snaga policije. Ali, znači, ova sela koja se nalaze istočno od Suve Reke, to su sela, znači, prvenstveno postoji ceo niz sela od Mušutišta, znači Mušutište pa onda ima Popovljane (Papalan), Vranić, Dvorane, a onda postoje posebno poznata sela, veliko selo, znači, ovaj, Budakovo koje je tokom i kasnije, tokom celog rata bilo, znači, sedište jedne komande, komande jedne brigade. Mačitevo i Budakovo. Tu su u tom delu bile skoncentrisane u to vreme jake terorističke snage. Borba sa tim snagama trajala je tri dana, dok one nisu razbijene. Stanovništvo iz ovih sela je napravilo ovde jedan veliki zbeg. U jednoj dolini neposredno kod sela Vranić. I kada su se borbe završile, to stanovništvo je vraćeno u svoja sela. Bilo ih je više hiljada. Lično sam, znači, bio ovde u selu Mačitevo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, da idemo onda dalje. Da idemo onda dalje. Rekli smo jun se završava sa tabulatorom 63. Pogledajte ostale, ostale dokumente koji se odnose na taj period vremena ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde je karakteristično da u službenim zabeleškama kojih ima puno u mesecu junu, znači, koji govore o svakodnevnom nasrtaju na državnu granicu, u više navrata ima albanskih državljana koji su lišeni, znači, slobode, a u nekoliko slučajeva ima i albanskih državljana koji su poginuli, jer su prenosili naoružanje, u jednom slučaju za prodaju u Republici Makedoniji, a u ostalim slučajevima za prodaju na teritoriji Kosova i Metohije. Ima dosta službenih zabeleški o vojnicima koji su ranjeni, bilo na granici, bilo u zasedama na teritoriji.

SUDIJA ROBINSON: U redu, idemo dalje, gospodine Miloševiću. Pokušavamo da završimo 1998. godinu do 10.30.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Toje vrlo teško, gospodine Robinson.

TUŽILAC NAJS: Uzgred rečeno, mislim da smo upravo doneli kartu koju je spomenuo sudija Kvon (Kwon). Kada je reč o onome šta je lord Ešdaun rekao o njegovoj poseti, koliko se ja sećam, to mogu i da potvrdim, ukoliko govorimo o njegovim posetama, onda, dakle, govorimo o kraju septembra 1998. godine. Evo sada upravo tražimo kartu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa to je isto i svedok rekao, septembar 1998. godine.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Završilo se sve 28. septembra.

TUŽILAC NAJS: Ovo je karta koju je spomenuo sudija Kvon. To je naša verzija. Ne znam da li će da bude od pomoći ovom svedoku i da li on može da da više detalja.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najs.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, da li vam je poznata evidencija poginulih i ranjenih vojnika i starešina, imate u tabulatoru 57, u dokumentu, vi imate ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da to je, znači, evidencija koju je napravila moja četa vojne policije. Ovo ovde, znači, potiče, tabulator 57. Ovo su ovde moji poginuli vojnici.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li imate još nešto šta je posebno karakteristično za ova dokumenta koja se odnose na juni i koja se završavaju tabulatorom 63?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Već sam rekao, znači, konstantni, svakodnevni napadi, znači, na državnu granicu i da je to ono šta karakteriše ovaj period.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, hoćete li vi po ovin grupama da prihvatate ovde dokazne predmete kako ste rekli? Po grupama.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Da. Prihvatićemo ih uz izuzetak da oni koji nisu prevedeni, će da budu označeni za identifikaciju, sve dok se ne dobi-je prevod, što je uobičajeni postupak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, sad ću da vas zamolim da pređete na juli mesec. Sva dokumenta koja se odnose na juli mesec su vam u tabulatoru u predmetima od 64 do 92. Da li imate pred sobom ta dokumenta?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, da imam pred sobom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznat događaj na početku jula u rejonu karaule "Košare" kad je grupa iz Albanije krenula sa unošenjem naoružanja, pravljen je vanredni izveštaj ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, to je kod karaule "Košare", znači, na 13 tovarnih konja je pokušano unošenje i ono šta je karakteristično, znači, veliki broj protivtenkovskih mina koje su kasnije postavljane po putevima. Znači to, minobacači, municija za minobacače i tako dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Molim vas sada ukažite u ovim dokumentima samo na najvažnije stvari. Tu imate i vaše naređenje od 7. jula, tu imate vaše naređenje od 8. jula, tu imate niz izveštaja o ilegalnim prelascima granice, imate vanredni izveštaj od 9. jula o graničnom incidentu Čafa Prušit (Qafa e Prushit) u rejonu karaule "Čafa Prušit" ... Dakle, u julu mesecu ima dosta događaja. Samo vas molim prođite samo po najvažnijim momentima jula meseca.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde se govori, znači, na osnovu naređenja "Zabrana izvođenja akcija bez znanja i odobrenja komande". To se odnosi na moje jedinice. "Zabranjujem izvođenje bilo kakvih akcija jedinica iz sastava bez znanja i odobrenja komande. Svaka akcija mora biti pecizno isplanirana, pripremljena sa jasno definisanim ciljem, zadacima i vremenom trajanja. Sve akcije koje izvode jedinice vojske odobravaju komande vojske", a one koje izvodi MUP odobravaju, znači, Komanda MUP-a i za svaku akci-

ju se moraju imati odgovarajuća dokumenta i to odobrena dokumenta: karta, zapovest, naređenje, plan akcije. Izuzetno, ukoliko je jedinica napadnuta, znači, onda...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, mislim da smo čuli dovoljno takvih dokaza.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, molim vas samo prođite po ovim dokumentima koji se odnose na juli mesec.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Tabulator 68, to je od komande Prištinskog kopusa ...

SUDIJA ROBINSON: Na šta se to odnosi?

SVEDOK DELIĆ: To se odnosi da se raspolaže podacima da će, znači, s obzirom da dolaze posmatrači jedinice OVK pokušavati sebe da prikažu svetu kao jaku oružanu silu i očekuje se izvođenje napada na vojne objekte u prostoru. Pa se onda naređuje šta da se preduzme. Ovde se kaže, znači, pročitao bih samo dve tačke. Tačka 2: "Na svaki napad terorista na jedinice i objekte vojske odgovoriti vatrom iz svih raspoloživih sredstava. Tačka 5: "U slučaju napada šiptarskih terorista ja jedinicu, pre odgovora na izvršeni napad upozoriti napadače da prekinu sa dejstvom po jedinici i da se udalje od objekta, a civilno stanovništvo pozvati da se udalji iz te zone". Zatim govori se o incidentu Čafa Prušit, a učesnici u incidentu su državljani Albanije koji su na našu teritoriju prenosili naoružanje. Tabulator 70 takođe je vanredni izveštaj o tom događaju. Tabulator 71 je naređenje, opet pisano na osnovu naređenja pretpostavljene komande gde se najstrožije zabranjuje otvaranje vatre iz oruđa kalibra 122 milimetara iz tenkovskog topa, bez odobrenja komande. I da se otvaranje vatre može vršiti samo po komandi komandanta brigade kao najnižeg starešine radi neutralisanja ciljeva koji ugrožavaju živote ljudi kao što su bunker i zgrade u kojima nema civilnog stanovništva i drugi objekti iz kojih se otvara vatra. Vatru po šiptarskim teroristima otvarati samo ako

se raspolaže ...

SUDIJA ROBINSON: Mislim da smo već dosta čuli o tome. To neće ništa da nam pomogne.

SVEDOK DELIĆ: Sledeće naređenje se, takođe, odnosi na zabranu upotrebe sredstava ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, morate da vodite svedoka veoma pažljivo i to samo na one detalje koji su važni. Ne želimo ništa više da čujemo o naređenjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sve što vojska radi, radi po naređenju, gospodine Robinson. To su naređenja ovog svedoka. On o njima govori, ona pokazuju aktivnost vojske, a uvek posle neke aktivnosti postoji analiza kako je naređenje izvršeno. Vojska radi na takav način, to je njen način rada. Generale, u tabulatoru 73 vaše naređenje se odnosi na boravak diplomatskih predstavnika i posmatračkih misija. Da se ne vraćamo sad na te tabulatore, imate i naređenja Lazarevića i drugo. Kakav je bio odnos vojske prema tim stranim predstavnicima diplomatskih misija? To još nema Verifikacione misije (OSCE Kosovo Verification Mission) u to vreme, već se pojavljuju razne diplomate koje dolaze u diplomatske misije da se upoznaju sa situacijom i na licu mesta. Kakvo je vaše iskustvo o tim odnosima, vaše lično iskustvo?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Te delagacije, znači, diplomatskih predstavnika i humanitarnih organizacija boravile se na teritoriji Kosova i Metohije. Humanitarne organizacije su, znači, dopremale pomoć i nisu imale nikakvih ograničenja što se tiče vojske. Što se tiče diplomatskih misija, oni su mogli da dođu u svaku jedinicu, na svaki položaj, osim, znači, u granični pojas gde nisu mogli da dođu bez najave i bez praćenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Svuda drugo su mogli da dođu bez najave.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A u graničnom pojasu morali su da se najave i da imaju nekoga da ih prati.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da imaju nekoga, da kažemo oficira za vezu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a kako je poginuo ...

SUDIJA BONOMI: Gospodine Deliću, skrenuta vam je pažnja na tabulator 73. Tu se izdaju posebna naređenja u vezi sa posmatračima iz međunarodne zajednice koji su se nalazili na tom terenu. Zašto?

SVEDOK DELIĆ: Zbog, to piše gore u preambuli, zbog toga što su procene da će šiptarski teroristi koristiti okolnost prustva međunarodnih posmatrača da bi, znači, otvorili vatru i izazvali incident i svetu prikazali kako su oni ugroženi od Vojske Jugoslavije. Znači, da ne bilo takvog nepotebnog otvaranja vatre i da ne bi bili, znači, izmanipulisani, naređuje se komandantima da vatru vrše samo po proceni, znači, da li se ... Ukoliko se, znači, međunarodni posmatrači nalaze, recimo u rejonu rasporeda šiptarskih terorista, da se vatra nikako ne otvara, jedno zbog toga što bi mogli da se nanesu gubici međunarodnim posmatračima, to je, znači, osnovno, da bi se oni zaštitili, drugo, znači, što je to, što bi to bile očigledne provokacije. A sledeće se govori, znači, tačka 2, da ukoliko se na vatru mora odgovoriti zbog zaštite pripadnika jedinice, da se vatra otvara iz iste vrste naoružanja iz kojeg su dejsvovali teroristi.

SUDIJA BONOMI: A to su, znači, različita naređenja od normalnih borbenih naređenja koja se upućuju vojsci.

SVEDOK DELIĆ: Pa pazite, borbena pravila ne predviđaju da međunarodni posmatrači će biti na onoj drugoj, neprijateljskoj strani. Ovde je, znači, specifično to što borave, znači, razni diplomatski predstavnici i što vojska, kao državna insitucija, je odgovorna za njihovu bezbednost. Prema tome, čak i ako teroristi dejstvuju, znači,

ukoliko se raspolaže podacima da se tamo nalaze međunarodni posmatrači vojsci se ovde naređuje da ne otvara vatru. I tu se isto kaže da prati kretanje diplomatskih predstavnika ...

SUDIJA BONOMI: Hvala.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama je u julu poginuo i kapetan I klase Vladan Nikićević i o tome isto imate ovde zabeležku.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, kapetan Nikićević je poginuo u junu. To je moj pomoćnik za bezbednost.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kada ćete da završite sa 1998. godinom, uz ovaj tempo napredovanja?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa ja napredujem što brže mogu, gospodine Robinson. Kao što vidite ...

SUDIJA ROBINSON: Ali to nije dovoljno brzo. Morate da dođete do broja 250.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Sam avgust koji sledi posle ovoga se završava brojem 127. A, inače, mislim da ćemo, kad je reč o izveštajima koji se odnose na Verifikacionu misiju moći da idemo još brže nego sada.

TUŽILAC NAJS: Kad je reč o kartama, nisam siguran da li ove karte koje smo sada pronašli pokrivaju relevantno područje. Ja ću da ih pogledam još jedanput i moram da proverim tekst transkripta. Ali zamolio bih svedoka da tokom pauze pogleda ove karte i ukoliko on smatra da on na jednoj od tih karata može da označi položaje na kojima se nalazio lord Ešdaun i linije vidljivosti odnosno nevidljivosti, bio bih veoma zahvalan. Onda bismo to mogli da uvrstimo kao dokazni predmet i ja ću onda moći dalje da se time koristim. Ako ove karte nisu pogodne, onda ćemo pokušati da pronađemo druge karte.

SUDIJA ROBINSON: Molim da se karte predaju svedoku.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, sada idemo na pauzu. Kada se vratimo, morate da započnete sa dokazima koji se odnose na 1999. godinu. Ukoliko bude potrebno, vi se kasnije možete vratiti na 1998. godinu. Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću, možete da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja sam razumeo da se ne zadržavam više na 1998. godini, gospodine Robinson.

SUDIJA ROBINSON: Da, upravo tako. To je odluka Pretrnog veća.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. S tim što ću vas zamoliti samo za jedan izuzetak, za jedan događaj s obzirom da se odnosi na svedočenje svedoka gospodina Najsa, ali na to ću doći. Prethodno, pre nego što počnemo ili počinjući sa ovom 1999. godinom, molim vas, generale, da razjasnite radnu kartu, vašu koja se odnosi na period ... Gospodine Robinson, ta radna karta nije od 1. januara 1998. godine nego od 1. decembra 1999. godine do ... Od 1. decembra 1998. godine do 9. aprila 1999. godine. Znači ta radna karta obuhvata jedan mesec 1998. godine i više od tri meseca 1999. godine. Pretpostavljam da to spada u ovo šta ste omogućili da se ovde izlaže, pa to vam je ta radna karta, generale, u tabulatoru 204. Molim vas da je ukratko objasnite. Mi smo imali i radnu kartu koja se odnosi na oktobar i novembar 1998. godine, ali vi to ne želite sada da vidite, pa se na tome neću zadržavati. Tabulator 204, generale. Radna karta, decembar 1998.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo je takođe radna karta komandanta, četvrta po redu koja ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, izvinite na prekidu, kažete radna karta komandanta, to je vaša radna karta, vi ste taj komandant.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači to je moja radna karta, tu je normalno i moj potpis, ovaj, ovu radnu kartu je takođe vodio moj obavешtajni oficir kao i kod one prve karte koju sam objašnjavao, ovde su navedeni, znači, incidenti od 1. decembra 1998. godine zaključno sa 9. aprilom 1999. godine. Ovde, znači, je legenda gde se vide simboli, kakav je, znači ... Posebno dejstva, znači, prema vojsci, dejstva prema pripadnicima MUP-a i incidenti, odnosno dejstva prema civilima. I iz ove ovde karte u kojoj su, znači, predstavljeni najznačajniji incidenti može se videti, znači, gde su se oni dešavali i koga datuma. Za one najvažnije može se videti i kakve su posledice. I iz ovog pregleda jednostavno može se zaključiti koliko je tih incidenata bilo, znači, koliko prema pripadnicima vojske, prema pripadnicima MUP-a i prema civilima. Jedan broj incidenata kod kojih nije bilo posledica zbog preglednosti karte nije unošen. Ovde je karakteristično da se na ovoj teritoriji, znači, južno, prema Makedoniji koja je naseljena Gorancima, incidenti se nisu ni dešavali. A da se posebno veliki broj incidenata dešava, znači, na teritoriji opštine Suva Reka i da se dešava ovde, znači, u ovome delu prema graničnom pojasu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kad kažete, generale, da nije bilo incidenata na teritoriji naseljenoj Gorancima, budite ljubazni, kažite samo kratko ko su Goranci, da bi bilo jasno o kome se radi?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Goranci su, znači, eto tako, mi ih zovemo Goranci znači ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je muslimansko ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je muslimansko stanovništvo koje je pre dva veka, znači, primilo muslimansku veru, govore, ovim, srpsko-hrvatskim jezikom. I za njih je bilo karakteristično da su, znači, uvek podržavali, ovaj ... Srbiju smatrali svojom, znači, državom i da

su podržavali, normalno, sve mere, znači, državnih organa i vlasti. I da su imali uvek izuzetno korektan odnos prema pripadnicima vojske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, vi ste na toj radnoj karti pokazali sve te incidente. U vezi s tim incidentima, vojska je imala posebno organe za saradnju sa Verifikacionom misijom.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možete li samo u par reči, mada ovde ima veoma mnogo dokaznih predmeta o tim odnosima sa Verifikacionom misijom, da kažete šta je suština tih izveštaja o odnosima sa Verifikacionom misijom, a koji se nalaze u dokumentima koji su ovde prezentirani.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači preskočili smo jedan deo u kome sam mislio da govorim posle dolaska Verifikacione misije šta se dešavalo. Znači ako idemo od januara 1999. godine, karakteristično je u tim odnosima, znači, da prvo, Verifikaciona misija nikada nije bila prisutna u onome broju, znači, kako je to sporazumom bilo predviđeno. Drugo, nisu zaživeli pojedini podcentri kako je misija to, kada je došla, znači, da vrši svoju ulogu, kako je to, ovaj, predviđala, drugo sporazum je predviđao da, znači, Vojska Jugoslavije sa svoje strane prijavi pokret svake jedinice jačine čete i više. I svaku kolonu motornih vozila što je od prvog dana redovno vršeno. I tu nije bilo nikakvih problema. Sledeće, taj sporazum sa misijom je predviđao da vojska napusti sve lokacije koje je držala, znači, do 13. oktobra 1999. godine i da ostane samo sedam jedinica ranga čete mešovitog sastava u graničnom pojasu. To se ovde na ovoj karti vidi, znači, za moju jedinicu, znači vide se te četiri lokacije i tri lokacije su bile, znači, severno prema Dečanima i Peći. A da na ostalom delu teritorije ostane samo jedna jedinica u rejonu Dulje (Duhel), to je na putnom pravcu Prizren-Štimlje-Priština, jedna jedinica u rejonu Lapušnika, to je na putnom pravcu Orahovac (Rahovec) – Mališevo (Malisheve) - Priština i jedan jedinica u rejonu Volujaka (Vulljake). To je na putnom pravcu Đakovica - Klina (Kline) - Priština. I, pored toga,

25 posmatračkih punktova, znači, MUP-a. Sve druge, znači, pozicije koje su obezbeđivale kontrolu teritorije posle razbijanja, znači, terorističkih snaga, sve te druge pozicije su napuštene. Po sporazumu, znači, ona suprotna strana, teroristi, takođe su trebali, iako su u to vreme bili u broju, kako smo to videli u petak negde u broju od 5.000, znači, da ostanu na svojim pozicijama. Karakteristično je kako je vojska napuštala i policija svoje pozicije, da su te pozicije zaposeli teroristi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je to konstatovala i Verifikaciona misija?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, to je konstatovala i Verifikaciona misija, ali na naše traženje, znači, da se to pitanje reši, uvek se odgovaralo da kod terorista postoje dve struje, jedna koja je za poštovanje sporazuma i druga koja nije za poštovanje sporazuma i uvek je govoreno da to ta druga struja radi. Ali ono šta je karakteristično, ponovo je, znači, ponovo su teroristi presekli komunikacije. Znači, ova grupa koja se nalazila na Dulju, četa mešovitog sastava, obezbeđivala je prohodnost tom komunikacijom. Ali u više navrata, znači, te kolone jedinica su napadane. Put od Orahovca, znači, do Suve Reke, iako je po sporazumu trebao da ga kontroliše MUP. MUP nije mogao nikada da prođe tim putem sam već uvek uz vozilo Verifikacione misije na čelu i začelju kolone. Praktično MUP onda nije imao nikakvu kontrolu na toj teritoriji. Isto tako, put od Orahovca do Dragobilja (Dragobil). Dragobilje je bila tačka koja je po sporazumu bila izuzeta iz kontrole, ovaj, Mališevo i Dragobilje, iz kontrole MUP-a, navodno zbog velike koncentracije civilnog stanovništva. Međutim, odgovorno tvrdim da to nije tačno. U Dragobilju je u to vreme bio štab terorističke UČK, Glavni štab i zbog toga, znači, nije omogućeno, znači, izuzeta je ta tačka i nije omogućeno da se taj deo kontroliše. Na tom putu, znači, od Orahovca, znači, prema Mališevu policija se kretala do prevoja Troje i Oštrozub (Astrazup), ali samo uz pratnju znači, vozila, znači posmatračke misije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale ...

SUDIJA BONOMI: Generale, na početku ste rekli da je jedan deo sporazuma bio da se vojska povuče sa položaja na kojima su bili do jednog određenog datuma. Da li biste mogli da nam kažete o kom datumu se radi?

SVEDOK DELIĆ: Pa, znači, sporazum je potpisan 13. oktobra u Beogradu. Razgovori ... Znam da su bili razgovori od ...

SUDIJA BONOMI: 1998. godine, dakle ne 1999. godine. Hvala.

SVEDOK DELIĆ: Ali smo preskočili, znači, taj deo i o tome nije bilo govora. A taj sporazum ...

SUDIJA BONOMI: Da, ali u odgovoru ste rekli 1999. godine, a ja sam samo hteo da se pojasni da se radi o 1998. godini.

SVEDOK DELIĆ: Znači, za svaki mesec je karakteristično. Prijava, znači, svih aktivnosti vojske, prijava svih incidentata koji se dešavaju na teritoriji, izlazak Verifikacione misije, nekad istog dana, nekad posle dvatri dana da bi se taj incident verifikovao, zatim i ove karakteristike koje sam rekao, znači, ponovno zaposedanje teritorije i ono što je posebno karakteristično, znači, u ovom periodu, da kažem, veliki broj ubistava civila i to prvenstveno ubistava civila albanske narodnosti od strane terorista i, kako u gradovima, tako u drugim naseljenim mestima. Posebno na teritoriji i posebno iz onih sela koja su vratila naoružanje u septemru i oktobru mesecu 1998. godine.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale. Mi smo na radnoj karti mogli da vidimo gde se sve to dešavalo. Sada ću da vam postavim pitanje u vezi sa svedočenjem generala Drevenkijevića o jednom konkretnom incidentu. Naime ...

TUŽILAC NAJS: Pre nego sto pređemo na to, a u vezi sa kartama, hteo bih da kažem dve stvari. Prvo, u vezi sa ovom kartom, mislim

da se to odnosi i na prethodne karte, svedok govori o onome šta se dešavalo. Legenda na ovoj karti je napisana ćirilicom i mislim da nemamo prevod toga, a možda legenda neće nikada ni da se prevede jer ponekada se same legende i ono šta se nalazi na karti ne prevodi. Ukoliko ova karta treba da posluži onoj svrsi koju optuženi želi da psotigne, onda biste vi morali da znate tačno šta sve piše na toj karti, čak i ono šta je pisano malim slovima tako da bi trebalo da se organizuje da se određeni termini prevedu ili na samoj karti ili da se prevede posebno legenda. Druga stvar u vezi karte je: mi smo tokom pauze svedoku dali dve detaljne karte, međutim imamo još jednu kartu koja nije toliko detaljna, ali je reljefna i ja bih zamolio da on tokom sledeće pauze pogleda te karte. Uz dozvolu Suda, možda bi svedok mogao sa gospođicom Diklić (Diklich) da porazgovara o tome. Može i optuženi da bude prisutan i da u njegovom prisustvu svedok kaže koja bi mu karta najviše odgovarala da uradi sve ono šta smo od njega zatražili.

SUDIJA ROBINSON: Da, to može da se uradi tokom sledeće pauze.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, što ste tiče karte, nemamo prevod legende. I ako to treba da bude od bilo kakve koristi, onda bismo morali da imamo prevod.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja sam shvatio, gospodine Robinson, da je svedok pročitao legendu. Ona se odnosi na čitavoj karti po vremenskoj dinamici od decembra 1998. godine do aprila 1999. godine, na incidente prema vojsci, prema policiji i prema građanima. Prema tome, ovo što piše nekoliko reči odnosi se samo na objašnjenje znakova, šta je to što se odnosi na incidente prema vojsci, šta prema policiji, šta prema građanima. Možda možete da kažete, generale, samo koje su boje upotrebljene prema vojsci, policiji i građanima.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Iznad trougla, znači, crvena boja

označava da je to incident prema vojsci, plava boja, znači, zelena boja da je to incident prema MUP-u i ova kafena boja, znači, da je to incident prema civilima. A znaci su potpuno isti.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Dakle, samo se boje razlikuju: vojska, MUP i civili. I tačno su locirani incidenti za ceo taj period. Da li je ovo dovoljno jasno, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Da, to će da bude korisno.

SUDIJA KVON: Mi ne možemo da pročitamo posledice koje su na karti.

TUŽILAC NAJS: Mogu li nešto da predložim kako bismo uštedeli na vremenu? Optuženi treba da se konsultuje sa gospodinom Kejom u vezi sa prevodom legendi i simbola, kako bismo mogli da koristimo ove karte. Ako to budemo radili u sudnici, trebaće nam jako puno vremena, a ako se to ne obavi, onda će ove karte da budu potpuno neupotrebljive.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, nije mi baš najjasnije. Osim objašnjenja generala u vezi sa značenjem različitih boja, vi biste hteli da se još nešto obavi?

TUŽILAC NAJS: Ukoliko ste vi to shvatili, onda brže shvatate nego ja. U svakom slučaju potreban nam je prevod ove legende s leve strane. Gospođica Diklić, naravno, može da pročita šta se tu sve navodi. Ja isto mogu da shvatim neke stvari. Tu se vide i trouglovi, vide se i neki krugovi, u svakom slučaju treba nam prevod toga, bilo pisani bilo usmeni, a ako se ostale reference jednostavno odnose na imena onda nema potrebe da se to prevede. Ipak, ti podaci bi nam bili potrebni za sve karte koje će da se koriste kako bi neko ko kasnije bude gledao te karte mogao da shvati šta to sve predstavlja.

(Pretrեսno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Da, to mi zvuči vrlo razumno. Gospodine Miloševiću, možda biste sa ofiсirom za vezu mogli da porazgovarate kako bismo dobili potpun prevod legende, a, takođe i ovih drugih delova koje je spominaju gospodin Najs. Sada možemo da nastavimo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: S tim što vam skrećem pažnju, gospodine Robinson da na svim radnim kartama su upotrebljeni isti simboli i svedok ih je već objašnjavao prilikom objašnjavanja prve karte. Samo se boje razlikuju kada je reč o vojsci, policiji i civilima. I te su boje iste na svim kartama koliko shvatam, generale, je li tako?
SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, boje su inače isti, sve što je vezano za MUP to se zelenom bojom uvek predstavlja, ono što je vezano za vojsku crvenom bojom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I za građane ovom ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: A za građane to je, znači, tako odlučeno da to bude ta boja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

SUDIJA ROBINSON: Nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, ovde je kao svedok druge strane 11, aprila 2002. godine svedočio general Drevenkijević koji je svedočio o incidentu od 14. decembra 1998. godine i koji je tom prilikom izjavio da je on tada video mrtvih devet pripadnika OVK uključujući i jednu ženu, ali da nije video zarobljenike. Ja ću pročitati. To je stranica 2.851 transkripta kaže: "Na OVK se pucalo, a onda su se oni povukli. Tokom zasede ubijeno je 34 pripadnika OVK, a prijavljeno je da je devet pripadnika OVK zarobljeno, uključujući i jednu ženu. Patrole su fotografisale tela koja su se nalazila na tri različita

mesta, međutim nisu videli zarobljenike". Dakle, to tvrdi general Drevenkijević. U vezi upravo s tim događajem, vi ste doneli video snimak na kome je zabeležen taj incident na planini Paštrik, 14. decembra, potom ste snimili i oružje koje ste zaplenili. Molim vas da vidimo te vido snimke. To je, znači, taj incident 14. decembra 1998. godine. I on je ovde u tehničkoj kabini već od početka.

(Video snimak)

SVEDOK DELIĆ: Ovo je dolazak dva tima Verifikacione misije na nekoliko kilometara do mesta događaja. Ovde na mapi dobijaju podatke gde se mesto događaja nalazi. Ovo je pre podne, 15. decembar. Sada se sa mesta odakle vozilima nije više moglo da se ide, ide, znači, ovo su padine planine Paštrik. Došlo je do borbe sa jednom terorističkom grupom. Vidite da je magla i razbijeni delovi terorističke grupe sreli su se sa čelom ove kolone u kojoj su verifikatori. Na ovome mestu poginula su trojica terorista i jedna teroristkinja. A to je negde oko dva kilometra od mesta gde se desio incident 14. u jutarnjim časovima. Ovo je snajperska puška "Sigsauer" (Sig Sauer), najsavremenija u to vreme. Ovo su devet zarobljenih lica kojima je ukazana pomoć i koji se ovde greju oko vatre.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vidi se i jedna žena među njima.
SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Jedna je žena.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ko im je založiotu vatru.
SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Vojska.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle to je, to su ti zarobljeni za koje Drevenkijević kaže da nije video, da oni nisu videli zarobljene.
SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Onu su normalno razgovarali sa njima. Ovo je novac koji je kod sebe imao jedan od osnivača OVK. Muji Krasnići - Kapući (Muje Krasniqi – Kapuci) koji je poginuo u ovoj akciji. 255.000 maraka je imao u torbici. Ovo je američka specijalna puška "Baret" (Barret) 12.7 milimetara koji ima samo američka

vojska. Ovde u 22 poginula terorista i devet zarobljenih.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, vide se članovi Verifikacione misije?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde su se pokazali specijalni upaljači za daljinsko aktiviranje eksploziva.

SUDIJA ROBINSON: Ako možete da nam kažete koliko iznosi 255.000 maraka u eurima?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Grubo, polovinu.

SVEDOK DELIĆ: To je bila velika, velika količina novca.

(Kraj video snimka)

SUDIJA BONOMI: Možda mi je ovo promaklo, ali da li smo videli bilo kakav kontakt između zatvorenika i snaga OVK?

SVEDOK DELIĆ: Kako mislite između zatvorenika i snaga OVK? Pa oni su pripadnici OVK.

SUDIJA BONOMI: Da li je bilo omogućeno pripadnicima Kosovske verifikacione misije da kontaktiraju zarobljenike OVK? To je pitanje.

SVEDOK DELIĆ: Sasvim normalno. Znači razgovarali su i bili su kod te vatre sa njima.

SUDIJA BONOMI: Da li smo mi to videli na snimku?

SVEDOK DELIĆ: Na snimku ova poslednja, poslednja sekvenca, poslednja sekvenca je snimljena pored zarobljenika. Znači na dva do tri metra, znači, čak se i vide da su pored njih. To su bila dva tima Verifikacione misije iz Regionalnog centra 1, Prizren.

SUDIJA BONOMI: Hvala. Da li bismo ponovo mogli da vidimo taj deo?

SUDIJA ROBINSON: Da, molim da se taj deo ponovo prikaže.

TUŽILAC NAJS: Optuženi je identifikovao stranu 2851. Možda je moja greška, ali ja to nisam mogao da pronađem na toj strani. Nadam se da neko drugi jeste?

SUDIJA KVON: U elektronskoj verziji, to je 2849.

TUŽILAC NAJS: Hvala.

SUDIJA KVON: Datum je 11. april.

TUŽILAC NAJS: U redu.

SUDIJA KVON: Snimak na kome se vide zarobljenici OVK, poslednji deo snimka. Počnimo odavde.

(Video snimak)

SVEDOK DELIĆ: Vidi se da je jednom teroristi ukazana lekarska pomoć jer je bio ranjen. Ovde govore iz kojih su mesta, iz koje opštine. Posmatrači ovde rade po svome, znači, njih je tu više i prisutni su, snimaju ono šta je njima zanimljivo. Čak su im pojedinačno oružje pregledali. To su ti detonatori znači. E ovde se, evo ih teroristi, ovde se nalaze zarobljeni teroristi, u levom delu ekrana. Znači, udaljeni dva do tri metra, a ja sam takođe prisutan ovde.

SUDIJA BONOMI: Ali ja ih ne vidim. Vi kažete da su se sad videli na snimku?

(Kraj video snimka)

SVEDOK DELIĆ: Udaljeni su od ove grupe na dva do tri metra, jer ovaj razgovor je bio pored njih. Ovo je razgovor neposredno pre odlaska. Pošto trebe nekoliko sati, znači, da bi se vratili sa ovoga terena. Dva tima su morala da se vrate istim putem kojim su i došli, a ja sam ostao sa vojnicima i sada oni pitaju ovde kako ćemo, znači, sa mrtvima i sa zarobljenicima.

SUDIJA BONOMI: Ali pitanje je bilo da li je KVM, ako su to ti ljudi, mogli da razgovaraju sa teroristima OVK?

SVEDOK DELIĆ: Celo vreme, celo vreme su mogli da razgovaraju s njima, to im je bilo omogućeno jer se, znači, ovaj incident, znači, desio se na jednom mestu, znači, negde oko 400 metara je dužine taj put gde se nalazilo oružje i poginuli teroristi. A ovo mesto sada na kome oni stoje, ono se upravo nalazi tamo na dva do tri metra od grupe ovih terorista koji su zarobljeni i koji sede oko vatre. A ovde je sad dogovor oko povratka, znači, timova koji će se vratiti istim putem i nas koji ostajemo, koji treba da nosimo ove mrtve i ove zarobljene da vodimo sa sobom na drugi pravac, gde nas čekaju vozila. Ovo je pred samu noć, a mi smo završili taj zadatak u 1.00 noću. U 01.00 noću smo uspeli tek da stignemo do svojih vozila.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro ...

TUŽILAC NAJS: Nismo dobili broj tabulatora za ovu video traku. Izgleda da se pretpostavlja da je izvor toga jedna strana, a bilo bi zgodno da vidimo kako je to napisano u indeksu.

SUDIJA ROBINSON: Koji je to tabulator, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Trebalo bi da bude 216, gospodine Robinson.

SUDIJA BONOMI: I ceo taj snimak je snimljen 15. decembra, da li je to tačno?

SVEDOK DELIĆ: Da, 15. decembra ekipa prizrenske televizije, ja znam i ljude koji su snimali i urednika koji se ovde čuje kako govori. I ovaj snimak je išao i preko nacionalne televizije. U znatno dužem ovaj, obimu. Urednik je bio Boris Ugrinović, a ovaj, Šanjević snimatelj.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ako je ovo jedna kraća montirana verzija, postoji i duža verzija koja je prikazana na televiziji. Možda se u toj dužoj verziji vidi ono šta zanima sudiju Bonomija? Ne znam da li je ta duža verzija dostupna ovom svedoku ili saradnicima optuženog? Možda bismo to mogli da pogledamo jer ovo ne odgovara pitanju sudije Bonomija.

SUDIJA ROBINSON: Postoji li duža verzija, generale?

SVEDOK DELIĆ: U Televiziji Beograd postoji. Najverovatnije. Ali ja sam bio prisutan celo vreme, stigao sam, znači, u koloni od 10 vojnika pre na 20 minuta pre nego što je stigla ova kolona koju ste vi pratili. Bio sam celo vreme ovde, znači, na licu mesta.

SUDIJA BONOMI: Rekli ste da je to emisija prizrenske televizije, a onda ste spomenuli beogradsku televiziju. Jesu li te televizije povezane?

SVEDOK DELIĆ: To je, znači, Radio-televizija Srbije, ali to je studio u Prizrenu.

SUDIJA BONOMI: U redu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, sve ovo što smo videli sada na video snimku, da li je to sve snimljeno u isto to vreme, tog dana, na tom mestu gde se vide i ovi zarobljeni oko vatre i verifikatori, sve je to na jednom jedinom lokalitetu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Sve je to, znači, videli ste kod dolaska

kolone, znači, neposrednu borbu. To je znači negde oko dva kilometra od ovoga mesta. To se desilo neposredno kada su prisustvovali verifikatori. A dva kilometra dalje, ovo mesto koje je sad prikazano, znači, je nastavak svega toga. Sve je snimljeno, znači, tog dana, 15. decembra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to je to mesto na kome su bili verifikatori?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je to mesto na kome su bili verifikatori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to je to mesto na kome su bili i ovi zarobljenici? Teroristi.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro generale. Da ne gubimo dalje vreme ...

SUDIJA BONOMI: Generale, da stvari budu kristalno jasne, jesam li dobro shvatio da su ti zarobljenici zarobljeni 14. decembra, onda kada je došlo do poginuća 34 osobe? Da li sam dobro shvatio?

SVEDOK DELIĆ: 36 poginulih i 9 zarobljenih. Da. Znači ja sam već rekao, 22 su poginula ovde, na ovome mestu.

SUDIJA BONOMI: 14. decembra? Sada me samo zanima tačno kada se šta dogodilo.

SVEDOK DELIĆ: Ova aktivnost, znači, to zahteva vremena ako želite tačno da vam kažem kako se vremenski odvojala cela ...

SUDIJA BONOMI: Čekajte. Na ovom snimku smo videli jedan sukob. Taj se sukob odigrao 15. i tada je poginulo trojica terorista, ali zanima me glavni incident kada je došlo do zarobljavanja zarobljenika. Da li se taj glavni incident dogodio 14. ili sam ja nešto pogrešno shvatio?

SVEDOK DELIĆ: Ne, ja sam možda ovde krivo rekao. Znači incident se desio 14. u jutarnjim časovima, a ovo je snimak, takođe, 14., ali, znači, u popodnevним časovima. Znači istog dana. Incident prvi ... Ovde su bila tri incidenta: jedan se desio u 2.30 14. Zatim, drugi incident u ... Oko 4.00 i poslednji na ovome mestu ovde u 5.30. Mi smo oko, između 8.00 9.00 toga 14. izvestili misiju o istom. Znači, sačekali smo ih i krenuli negde oko 11.00. Trebalo nam je vremena, možda jedno dva sata da dođemo, znači, na lice mesta. Zatim su se odvijale ove aktivnosti naše odnosno aktivnosto Verifikacione misije u vremeni od jedno sat i 30 minuta i neposredno znači možda sat vremena pre nego što je pao mrak. Toga 14. se sve to završilo. Znači ja sam ovde pogrešio. Sve se odvijalo istoga dana.

SUDIJA BONOMI: Kada ste vi tamo stigli sa televizijskom ekipom?

SVEDOK DELIĆ: Rekao sam već da smo krenuli u 11.00. Ovde smo bili negde, ne mogu da budem precizan u minut, ali negde između 13.00 i 14.00.

SUDIJA BONOMI: Znači, vi ste tamo došli pre glavnog događaja u kom je došlo do smrti 36 ljudi?

SVEDOK DELIĆ: Glavni događaj je bio u 5.30 toga dana, znači došao sam posle toga nekoliko časova.

SUDIJA BONOMI: Ja ću da vam kažem šta stoji u transkriptu: "Bila su tri incidenta. Jedan je bio 14. u 2.30, drugi oko 4.00, a poslednji u 5.30." Da li se sve to onda odnosi na rane jutarnje sate?

SVEDOK DELIĆ: Da, pa sve, znači ...

SUDIJA BONOMI: Hvala. U koliko sati je zarobljeno devetoro zarobljenika?

SVEDOK DELIĆ: To je u 5.30.

SUDIJA BONOMI: A leševi koje smo videli na snimku, ti su ljudi svi već bili mrtvi do 5.30 ujutru?

SVEDOK DELIĆ: U 5.30. Otprilike u to vreme, u 5.30 jer je trajala borba, znači tad je počeo incident, a borba je trajala neko vreme.

SUDIJA BONOMI: Hvala, sada je jasno, a pre su stvari bile vrlo nejasne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, samo u nekoliko reči opišite, pošto ste sada opisali detalje incidenta i videli smo na snimku sve to šta je snimljeno neposredno posle incidenta istog dana. Gde se to mesto tačno nalazi, odakle je ta grupa došla, na šta je naišla, kako je došlo do sukoba?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Grupa je došla iz Albanije. Ovde je, znači, planina Paštrik, došla je u blizini karaule "Likeni", prešla je državnu granicu, ušla je u našu teritoriju za oko tri kilometra u, znači, to u 2.30, između 2.00 i 2.30 kada je prvi susret imala sa vojskom. Znači, vojska nije tada znala o kakvoj se grupi radi jer je videla samo četvoricu, znači, ljudi i to su bili čelni izviđači. Na poziv da stanu oni su otvorili vatru na šta je vojska odgovorila vatrom. I odmah je i odmah je izvešten operativni dežurni i odmah sam, normalno, izvešten i ja. Ali još nismo znali o kakvim se snagama radi. Teroristička grupa počinje da se vraća prema Albaniji. Nailazi, znači, na drugi organ obezbeđenja granice koji se, takođe, nalazio po dubini, ali ne nailazi direktno na njega nego oko 150 metra znači stazom. Pošto je i ta grupa bila od prethodnog dejstva uzburkana, ipak treba znati da je to planina i da je bila magla. Oni pitaju o kome se radi i ko je tamo, računajući da su možda naše snage. Otvara se vatra, znači odgovaraju na vatru i ovi granični organi, aktiviraju se i neke mine koje služe za zaštitu tih graničnih organa, ali tu neme nikakvih gubitaka još kod terorista. Samo kod onog prvog susreta, kasnije smo videli teroristi su odbacili 145 rančeva sa

opremom i raznom drugom municijom i raznom specijalnom opremom. I posle toga ništa se ne dešava do 5.30. Teroristi se vraćaju prema granici. Idu jednom, znači, sneg je dubine oko 40 santimetara i idu jednom uvalom i nailaze, znači, na praktično prvi naš granični organ koji je od ujutru, znači, isto tako bio pod uzburom i na svojim položajima. I na pitanje, "stoj, ko ide", teroristi uzvraćaju, odnosno odgovaraju vatrom. Vojska, znači, koja se nalazi na svojim položajima, znači, dejstvuje i aktivira mine usmerenog dejstva. Vodi se jedna borba koja je trajala nekih možda pola sata do 40 minuta. Ja sam naredio da najbliži sastavi vojske koji su bili udaljeni, znači, negde oko dva kilometra dođu i da pruže pomoć. Ovi teroristi koje smo videli ovde, koji su poginuli i ovi koji su ranjeni, ležali su, znači, u jednoj, otprilike, na jednom mestu na dužini od oko 200 do 300 metara i oni su ostali na tom mestu. Jedan deo terorista se vraća za Albaniju, znači, ovaj, uz dejstvo, izvlači se prema selima prvenstveno prema selu Kušnin, a jedan deo terorista, jer kasnije je došlo do borbe ovde, znači, ali, znači, pojedine grupe dolaze do sela Planeja (Planeje) gde je bila komanda jedne naše čete mešovitog sastava i gde dolazi do borbe gde su poginula, znači, dvojica terorista.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kolika je bila ta grupa koja je upala iz Albanije? Da li ste imali neki, iz onoga šta ste saznali od ovih zarobljenih i iz vašeg neposrednog uvida, odnosno uvida vaših organa, kolika je bila ta grupa?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači, to se moglo videti po rancima, a kako su izjavili zarobljeni, da je grupa bila oko 145 lica.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A koliko je bilo naših vojnika u tom delu zaštite granice u to vreme?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde, znači, gde se zbio glavni događaj u 5.30, bilo je, znači, šest vojnika i jedan podoficir. Ukupno sedam. A, takođe, i na drugim ovim mestima bilo je na svakom mestu po šest vojnika i po jedan podoficir, odnosno oficir.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To su, dakle, organi obezbeđenja granice koje su veličine jednog odeljenja, u stvari. Čak nekog slabog odeljenja.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Manje odeljenje. Inače, da kažem da u ovoj koloni, znači, bila je jedna specijalna jedinica i da je u koloni bilo oko 40 starešina koji su se vraćali iz Albanije sa obuke. Imali su puno specijalne opreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale, sada ćemo preći na događaje iz 1999. godine, ali samo jedno prethodno pitanje. Vi ste pokazali i tu ima jedan priličan broj radnih mapa, ima jedan veliki broj dokumentata koji pokazuje šta je vojska radila iz dana u dan i ima jedan veliki broj dokumenata i mapa koji pokazuju gde se vojska kretala u toku svojih aktivnosti. Da li je tako ili nije?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, kao i 1998. godine, znači, vojska je imala isključivo one svoje zadatke, znači ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sad, generale, sve te aktivnosti vojske su, dakle, dokumentovane i pogledu dinamike i u pogledu mesta i u pogledu svrhe kretanja vojske. Kada imate u vidu, dakle, sve ono što se dešavalo u celoj 1998. godini do početka 1999. godine, svi ti pokreti vojske, da li se može kratko definisati zašto se vojska pomerala, koji su bili ciljevi tu pomeranja vojske, pokreta vojske i aktivnosti vojske?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Posle, znači, ovoga sporazuma i posle dolaska misije, znači vojska je vraćena u kasarne, izuzev sedam lokacija uz granicu, znači gde se vojska nalazila na dubinskom obezbeđenju državne granice, a neposredno na linijskom obezbeđenju nalazile su se, znači, granične jedinice i tri ove lokacije koje sam rekao. Sve druge aktivnosti vojske su bile potpuno redovne. One su se, znači, ogledale u, znači, obezbeđivanju državne granice i sprečavanju unošenja naoružanja u, znači, snabdevanju tih organa, odnosno tih delova koji su se nalazili na tom prostoru i u zaštiti svojih vojnih objekata i u izvođenju obuke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Dakle to su bili zadaci vojske, to je bilo ono šta je vojska stvarno i činila?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Sad ćemo preći na ove događaje iz 1999. godine. Vi ste doneli naređenje 3. januara 1999. godine koje ste uputili ovim svojim četama mešovitog sastava. To je tabulator 251, sad smo samo, samo na ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, da. Pronašao sam taj tabulator.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovo naređenje ste napisali svim mešovitim četama.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da. Ako može ova karta da se skinе, ovaj, da bih mogao to da pokažem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama treba ova karta koja je ispod.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ova radna karta koja se odnosi na period do 4. aprila više nam nije potrebna, generale ...

SUDIJA KVON: Gospodine Miloševiću, molim vas da govorite u mikrofon kako bi prevodioci mogli dobro da vas čuju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vro dobro, gospodine Kvon. Da li nam, generale, treba još ova karta radna koja se odnosi na vreme do aprila?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa ako bude potrebna na pauzi ću pronaći veću varijantu, pa ću je postaviti, inače, ovde gde inače stoji ona prvobitna karta. A ovde mi je potrebna da pokažem znači ove četiri od sedam četa mešovitog sastava koje su, znači, odlukom i sporazumom dozvoljene, da pokažem mesta na kojima se nalaze i ovo naređenje, tabulator 251, je upućeno, znači, njima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju ovo se ovde kaže da se “pojača posmatranje najverovatnijih pravaca pojave i dejstva šiptarskih terorističkih snaga.” To je u vezi sa ovim što ste objašnjavali kako se kontrolisala granica.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Među dokumentima ...

SUDIJA BONOMI: Generale, možete li da nam objasnite šta je to mešovita četa?

SVEDOK DELIĆ: Pa po sporazumu, znači, četa mešovitog sastava nije formacijska jedinica jer ona je imala, znači i deo pešadije, deo, znači, izviđača i imala je i deo artiljerije, odnosno deo sredstava za podršku ranga bataljona, najčešće minobacača. Znači, zato se zove četa mešovitog sastava zato što ima više različitih jedinica. Ali je ukupno jačine čete. Znači oko 120 do 150 ljudi zavisno od jedne do druge. Ovde, u stvari, na ovoj karti tačno piše sastav tih četa.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, među dokumentima koja ste vi ovde prezentirali nalazi se i izvod iz mesečnog obaveštajnog izveštaja po elektronskom izviđanju i protivelektronskim dejstvima za period od sredine decembra do sredine januara 1999. godine. Tu se pominju događaji po danima, pa, recimo, 12. januara navodi se da je oko 12.50 na talasu koji je odobren za rad Međunarodnog crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross) uočen rad učesnika na šiptarskom koji su razmenjivali podatke o mestu nalaženja konvoja kamiona. O čemu se govori sve u ovom izveštaju, pogledajte neke primere i šta ovde možete da zaključite o samom početku 1999. godine. U tabulatoru 252, dakle, nalazi se izvod iz ovog mesečnog obaveštajnog izveštaja o elektronskim dejstvima.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde kad se radi ...

TUŽILAC NAJS: Koji je broj tabulatora? 252? Dobro, u tom slučaju u

redu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači 12. januar. Tu se govori da je, znači, na talasu Međunarodnog crvenog krsta, znači, razmenjivani podaci na albanskom jeziku. Ono šta mi znamo, znači, da su teroristi takođe pratili i ove humanitarne konvoje i da su jedan, jednu količinu humanitarne pomoći uzimali, znači, za sebe. Praktično neki humanitarni konvoji su direktno išli znači za teroriste. Ovde se isto kaže, praktično u istoj toj tački, da je ilegalni radio OVK koji se nalazio ovde u okolini Mališeva objavio informaciju da je Glavni štab OVK doneo zaključak da vojnici koji ne budu se povukli s Kosova do 1. marta, neće imati pravo na oslobađanje. Tu se misli na vojnike Vojske Jugoslavije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A ovde, na istoj stranici, malo više, 11. januar, govori se o sukobima sa Vojskom Jugoslavije i govore o gubicima neprijatelja, ti neprijatelji su naši vojnici i oni ovde govore o tome koliko su oni imali uspeha.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Tu su izjavili da su u sukobima zadnja dva meseca naneli gubitke neprijatelju, znači, našim snagama: 28 ranjenih i devet poginulih i da su oni imali samo jednog poginulog i više ranjenih. Ovo je, znači ... Razgovora se ... Dragobilje, rekao sam da je tamo Glavni štab te terorističke OVK. Ja sad ne mogu da kažem, ovaj ... Sigurno da smo imali gubitaka, da li smo imali, ovaj ... Jer ovde oni zajedno ubrajaju i pripadnike vojske i pripadnike MUP-a. Ali moguće je da smo imali, jer je bilo mnogo zaseda i da smo imali, ovaj, toliko poginulih.

SUDIJA ROBINSON: Kada je počeo taj sukob od 11. januara?

SVEDOK DELIĆ: Ovde se ne govori, znači, ovde se govori o tome da se 11. januara prati, dolazak, kaže, "vojske i MUP-a" u taj rejon, a govori se da je u sukobima zadnja dva meseca, znači u sukobima u zadnja dva meseca da su naneti gubici vojsci od 28 ranjenih i devet poginulih. Ne toga dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Mogu li da nastavim, gospodine Robinson?

SUDIJA ROBINSON: Da, ali bilo bi od pomoći da čujemo kako je započeo taj sukob i ko ga je započeo? Ali krenite dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, dakle, o ovakvim sukobima o kojima se ovde izveštava, ko započinje te sukobe?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ono što je, znači, karakteristično za čitav ovaj period, znači to su sukobi najčešće na komunikacijama, zasede, znači kolonama, bilo da su to vojske, bilo da su to kolone policije. I postavljanje mina. I napadi na pojedine punktove.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa vidim da se oni ovde hvale da su naneli velike gubitke našim snagama, a da su oni imali vrlo male gubitke.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde kažu da su imali samo jednog poginulog i više ranjenih. Samo da se pozabavimo ovim ovde delom izveštaja na sledećoj strani koji govori o tome kako se dvoume da li da pristupe UČK mnogi Albanci, jer ih šalju na najrizičnija mesta, verovatno zbog popune jedinice i govori se o tome da mnoge porodice prikrivaju svoje sinove i ne daju im da idu jer smatraju da je bolje da su živi bez obzira šta priča komšiluk. I na dnevniku TV Albanije objavljena su nadanja da će uz pomoć NATO u ovoj godini stvoriti etnički čisto Kosovo. Dakle, to je ono šta je išlo na informativnim emisijama preko albanskih sredstava informisanja.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da i kaže se da nikad neće prestati sa oružanim napadima sve dok ne oslobode Kosovo i dok ne bude potpuno šiptarsko.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali govore o podršci NATO. To je

jasno. E sada, na sledećoj strani, imate 6. januar gde se dolazi do informacije "Pripreme Šiptara za doček direktora Verifikacione misije za Metohiju" i onda se kaže: "Šiptari iz rejonu Podujeva (Podujeve) tvrde da verifikatori prate u stopu svaki pokret snaga vojske i MUP-a i da ih u većini slučajeva sprečavaju da deluju po njima. Na taj način im pomažu. Nije isključena mogućnost da daju i direktne informacije predstavnicima OVK o kretanju naših snaga". Da li je to bilo vaše iskustvo iz tog vremena i događaja čiji ste neposredni učesnik bili?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da. Svaki pokret moje jedinice, čak i pojedinačno vozilo kada bi napuštalo kasarnu, praćeno je od strane verifikatora. Iz kasarne su postojala dva izlaza, odnosno ulaza i izlaza. Naspram njih su neprekidno stajala vozila verifikatora i kada bi čak i pojedinačno vozilo, da li je to cisterna, kamion ili kolona vozila krenula u snabdevanje, znači, dolazilo bi sledeće vozilo ili dva vozila koja bi pratila, znači, kolonu tamo gde se ona kreće.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste pomenuli, maločas kad ste davali objašnjenje povodom rasporeda ovih naših jedinica, da se Glavni štab nalazio u rejonu Dragobilja. Evo, na poslednjoj strani ovog dokumenta koji je ovde, ovih izvoda koji su dati u tabulatoru 252, u samom vrhu, govori se u vezi sa jednim razgovorom Šiptara: "Saznali smo da se Glavni štab OVK nalazi u rejonu sela Dragobilja, jugozapadno od Mališeva".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: "Isti učesnici su iznosili podatke da se u Albaniji nalazi veliki centar za obuku gde ima mnogo vojske na obuci sa raznoraznim naoružanjem". Da li su to podaci koji govore o pripremanju? A onda kaže dalje, 13. januar. "Lično se uverio da je u Albaniji spremljeno najsavremenije naoružanje za OVK, na sanducima piše '*NATO military*'. Tamo se nalaze ljudi koji obučavaju ljude u rukovanju naoružanjem. Oružje se doprema avionima, a ne kao letos preko Milana (Milano) kopnom, pa onda morem u Albaniju. Isti kaže da ovaj rat ne zavisi ni od Šiptara, ni od Srba, već

od Amerike (United States of America).” I onda govori o tome kako je OVK lično stvorio Gelbard (Robert Gelbard) i lično vrši ubeđivanje Šiptara da je konačna pobeda njihova kako bi nastavili sa sukobima.

SUDIJA ROBINSON: Sada je vreme da postavite pitanje, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da, ali vi ste dobijali ove izveštaje. Ovo što sad citiramo, to je ono šta ste vi dobijali kao komandant brigade.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znali smo das se Glavni štab nalazi u Dragobilju jer je u Dragobilju i po sporazumu, znači i snagama MUP-a, znači, vojska inače nije mogla tamo da ide, a i snagama MUP-a je to bila neka vrsta zabranjene zone. Što se tiče obuke i centara za obuku u Albaniji, mi smo već od ranije imali identifikovane sve te centre tako da ovo nije ništa novo što se nas tiče. Takođe znamo, znači, da je albanska vojska ustupila svoje teško naoružanje teroristima za obuku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Na dnu ove strane, meni je ovde zamrljan datum, ali vidi se da je januar, samo se ne vidi tačan datum, piše: “Saznali da su direktora Kosovskog informativnog centra novinara Maljokua (Maloku) ubili Šiptari, pripadnici OVK jer je bio Rugovin (Ibrahim Rugova) pristalica i saradnik. Na sličan način su nestajali i ljudi prošlog leta u Mališevu. A priča se da je glavni egzekutor Šiptar po imenu Azem Uka (Azem Uka)”. Da li ste vi o tome nešto znali, generale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Inače znali smo da su ljudi koji su pripadali stranci Ibrahima Rugove, znači i tokom 1998. godine, a posebno intenzivno tokom 1999. godine takođe bili izloženi, pored albanskih civila i svih onih koji su mislili da se rećenje na Kosovu treba pronaći kroz razgovore, da su svi oni bili potencijalna meta OVK i da su postojale te grupe za likvidaciju i da su postojali spiskovi ljudi i da je jedan broj ljudi Rugovinih pristalica takođe bio na tim

spiskovima, znači, za likvidaciju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. U dnevnom izveštaju od 8. januara, govori se o tome da su registrovane terorističke provokacije prema pripadnicima MUP-a u Rzniću (Irznig) i Šaptelj (Shaptej) u opštini Dečani, ali bez posledica po pripadnike MUP-a. Šta još sadrži ovaj izveštaj?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Taj izveštaj ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To je komanda vaše brigade?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, ovde se na početku govori ...

SUDIJA ROBINSON: Koji je to tabulator, gospodine Miloševiću? Da li je to 253?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 253.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Govori se da se ovih dana u januaru očekuju, znači, upravo na prizrenskom pravcu ulazak veće terorističke formacije iz Republike Albanije, navodno više stotina terorista i to blizu graničnog prelaza Vrbnica i ako bude bilo potrebno kombinovanim pružanim napadom na pripadnike policije i vojske. I to, znači, kako sa pravca, znači, ove, to je ovde ovaj pravac Vrbnica, ako bude trebalo, znači i napad sa teritorije Albanije i napad sa teritorije naše zemlje da bi se omogućilo da ta veća grupa uđe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Šta se tu smatralo većom grupom? Da li je to takva grupa kao što smo je videli na onom snimku o posledicama 150 ili ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Kaže se više stotina.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle još veća grupa.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Grupe koje su se vraćale sa obuke.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, a sledeći dokument, sledeći dokument se odnosi na organ bezbednosti koji upozorava u vezi sa aktivnostima šiptarskih snaga, to je upućeno vašoj komandi brigade.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo je moj načelnik bezbednosti, novi, posle pogibije kapetana Nikićevića, on znači posebno upozorava najbližu jedinicu, to je ova jedinica koja se nalazi na Planeji na planini Paštrik, da je u rejonu sela Krajik, to se nalazi ovde, znači, pored Drima (Drin) uočena grupa u uniformama OVK, obučeni u uniforme Vojske Jugoslavije, pa im se, znači, upozoravaju se da o tome povedu računa da ne bi bili iznenađeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A vi ste napisali obaveštenje o delovanju šiptarskih terorističkih snaga 15. januara 1999. godine i u njemu govorite da raspolazete podacima da je po nalogu štaba za opštinu Suva Reka formirana veća grupa. To je tabulator 255. Šta sadrži to vaše obaveštenje?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo obaveštenje je, znači, takođe je upućeno komandantu borbene grupe 1/1 u rejonu Planeje ... Očekuje se da će se počev od 15. januara ista grupa kretati, znači, preko sela Samodraže (Samadrexhe), Velike Kruše (Krushe e Madhe), Rogova (Rogove), u pravcu državne granice i da će državnu granicu proći između karaula Gorožup i karaula Liken, znači, da će se kretati ovim pravcem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se to pokazalo tačno? Jesu tačni podaci? Od koga ste ih dobili?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To su ... Znači ovde se kaže "počevši od 15.", a ovo se desilo, znači, nekoliko dana kasnije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, generale. Ovde ima i jedan akt u tabulatoru 256 vašeg načelnika štaba Vladimira Stojiljkovića koji govori ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Taj akt govori da je grupa terorista ovde uz samo jezero, ispod karaule Gorožup, za oko 200 do 300

metara, ali uz samo jezero. Znači, pošto se voda bila povukla, pokušala, znači, da prođe na našu teritoriju i da je naišla na mine i da je od aktiviranih mina, znači, verovatno jedan terorista ranjen i da su se vratili ponovo na svoju teritoriju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: E sada, generale, vi ste napravili jednu analizu ovih izvedenih aktivnosti na dubinskom obezbeđenju državne granice. Nju ste napravili 17. januara 1999. godine. Tu ste analizu prosledili komandi Prištinskog korpusa. Na šta se odnosi ova analiza? Ona je ovde među vašim dokumentima sadržana u tabulatoru 258?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, to je povezano sa onim upozorenjem u tabulatoru 255. Ovde se, znači, izveštava korpus, znači, da je u ove dane 15. na 16. i 16. na 17., pošto se očekuju u te dane ubacivanje jačih terorističkih snaga na našu teritoriju, ovaj, upućeno pojačanje snagama koje se nalaze na dubinskom obezbeđenju državne granice i da se broj organa dubinskog obezbeđenja povećao sa pet na osam. Dana 15. na 16. nije bilo pokušaja ubacivanja, ali dana 16. na 17. oko 21.00, jedna teroristička grupa, po proceno oko 15 ljudi, pokušala je, znači, da uđe na našu teritoriju.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi šaljete dalje i obaveštenja komandi brigade, to je u tabulatoru 259, gde se govori o grupi od 100 terorista, govorite o modernom naoružanju kojim rasplažu. Od koga ste dobijali ove podatke i da li su se oni mogli smatrati pouzdanim?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Pa, pre nego što bi podatke poslali, znači, oni su proveravani. Kad brigada pošalje podatke nižoj jedinici, onda to sigurno znači da taj komandant koji dobije te podatke mora po tome da postupi, jer su oni već provereni na nivou brigade. Znači, na različit način. Već smo imali ranije ovde ove izveštaje, znači, elektronskog izviđanja i razmenu podataka sa MUP-om.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi imate ponovo analizu posle

nekoliko dana. Iz ovoga se može zaključiti da vi pravite analize gotovo na nedelju dana ili na 10 dana. U kom ste vremenskom razmaku pravili ove analize, generale?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ove analize su pravljene posle svakoga pokretanja jedinice iz kasarne za pružanje pomoći organima dubinskog obezbeđenja državne granice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Znači uvek i za svaki događaj.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Uvek i za svaki događaj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ova analiza u tabulatoru 260 koja se odnosi na izvedene aktivnosti na dubinskom obezbeđenju državne granice koju ste poslali komandi Prištinskog korpusa, šta ona u najkraće sadrži? Ona je prilično duga, ima pune dve gusto kucane strane ...

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde se radi o tome da jedna grupa šiptarskih terorista, oko 50 pripadnika ušla na teritoriju naše zemlje, da je prošla, znači, linijsko obezbeđenje državne granice, da je došla u sukob sa dubinskim obezbeđenjem državne granice, da su trojica terorista poginula, da je ostala, znači, iza njih velika količina opreme i da po tragovima koji se vide, znači, da su imali i ranjene koje su vukli sa sobom. Ovde, ono šta je karakteristično, je da jedinica koja je krenula iz kasarne da pruži pomoć, je ovde kod sela Dedaj (Dedaj) naišla, znači, na dva vozila, jedno je bio kombi, "Volksvagen" (Volkswagen) bez registrskih tablica, drugo je bio kamion "Zastava" sa drvenim klupama pripremljenim za prevoz ljudi. To su vozila koja su, znači, čekala u rejonu sela Ljubižde (Lubizhde), znači, ovde u rejonu sela Ljubižde koji su čekali, znači, teroriste da bi ih transportovali dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ja mislim da se, pošto je ovaj dokument ovde, može videti ostatak, vrlo je opširna ova analiza, ali vi imate posle toga odmah jedno naređenje koje je u tabulatoru 261, kao hitno preduzimanje dodatnih mera bezbednosti. Dakle, da li je to posledica činjenice da dolazi do usložavanja situaci-

je?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Hteo bih za prvi dokument da napomenem još nešto. Znači ovde ... Pominjao se jedan incident od 29. u Rogovu. Znači, ovaj incident, znači, ovde, od 27. je povezan sa tim incidentom, jer ova povređena lica i teroristi koji su izašli, znači, odnosno pobjegli iz ove zasede, posle toga su bili prebačeni u Rogovo. I da je u jednoj protivterorističkoj akciji snaga MUP-a poginulo, ja mislim 24 terorista, a posle se videlo da je među njima bilo i ranjenih iz ove akcije, znači, od 27. I ono šta je bitno, što je karakteristično, znači, u ovoj zasedi od 27. poginuo je komandant 134. brigade OVK. Agron Rama (Agron Rama). To je iz operativne zone "Dukađin" (Dukagjini). U stvari bio je ranjen i umro je u Rogovu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, došlo je vreme za pauzu, napravićemo pauzu od 20 minuta.

(pauza)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, možete da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Generale, iako se sad ova pitanja odnose na 1999. godinu koju prolazimo, svakako, detaljno, ja bih pokušao da i ovde uštedim vreme sa jednim blokom pitanja koja se odnose na dokumente koji se tiču Verifikacione misije i saradnje sa Verifikacionom misijom. Naime, vi u tabulatorima od 262 pa do 291 imate dokumenta koja se tiču rada Verifikacione misije odnosno rada vojske sa Verifikacionom misijom. Pa, ukoliko vam je to moguće, ja bih voleo da prođemo dosta brzo po ovim dokumentima od 262 do 291, s tim da samo ukažete na neke najvažnije momente. Evo već vidim u ovom tabulatoru 262 da je reč o depeši koja je upućena Generalštabu i timu za vezu sa Misijom OEBS-a i NATO-om.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, znači, ovakvi izveštaji su slati od

oktobra meseca. Ja, ako bih sad rekao ono šta je karakteristično za januar, jer izveštaji kako govore po određenim tačkama, redovno su slati misiji i to se može videti iz svakog izveštaja, prijavljivani pokreti vojske i ovde se vidi, na ovom prvom izveštaju, dana toga i toga da kolona određenog sastava kreće se na tom pravcu. To je zbog toga da bi posmatračka misija mogla da prati te kolone. Znači, redovno se sve aktivnosti vojske prijavljuju misiji. Ono šta je karakteristično za sve ove tabulatore vezano za januar, da je povećan broj težih incidenata od strane terorista. Već evo 31. decembra na 1. januar 1999. godine imamo jedan takav incident. Ali onda imamo da su se ukupno, znači, desilo više takvih incidenata u toku meseca tako da imamo i 3., 7. dva puta, 11, 15. dva puta, 17., 25., 26. i 28. dva incidenta. I ti incidenti se prijavljuju, znači, misiji zavisno od, znači, uslova. Misija nekad, znači, predstavnici misije dolaze da verifikuju te događaje, a ukoliko, znači, nema uslova, znači, da to urade istog dana, nekad to rade, znači i nekoliko dana posle pošto se događaj desio. Ovde ima da je 28. januara, mi smo to već pominjali, na Likenu, znači, to se pominje u ovome tabulatoru, znači, koji se odnosni, znači, na taj datum, to je, mislim, tabulator ... Da, govori o tome i tabulator 290, znači o događajima na karauli "Goden" kada je poginuo jedan terorista i karaula "Liken" kad su poginula trojica. Znači, intenzitet teških incidenata se povećava. Drugo, nije bilo incidenata, karakteristično je, nikakvih što se tiče vojske prema misiji. Sledeća karakteristika je da svakodnevno pojedini timovi bez najave pokušavaju da uđu u granični pojas. To je bilo 31., znači, dva puta, 3. tri puta, 6., 7. tri puta, 9. dva puta, 10. januara, znači, dva puta, 16. i 18. dva puta. A postojalo je, znači i u svim razgovorima sa rukovodstvom, znači, misije, traži se da kada je u pitanju granični pojas, da se prethodno najavi i da, znači, timovi idu sa oficirima za vezu. To je i zbog njihove bezbednosti jer su tamo incidenti mogući u svakom trenutku i zbog toga što po sporazumu, znači, nije predviđeno da se u granični pojas može ulaziti onako kako ko želi.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U svakom slučaju, generale, u svim ovim dokumentima, dakle od 262 do 291 koji se odnosi na

saradnju sa Verifikacionom misijom, da li ima i u jednom dokumentu bilo kakav incident između predstavnika vojske i predstavnika Verifikacione misije koji bi mogao da ukaže na izostanak predviđene i sporazumom regulisane saradnje sa misijom?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Znači, ne može se govoriti o incidentima. Ja ću ovde navesti, ovaj, jer to u jednom od tabulatora stoji, znači, kod graničnih karaula bilo je nekoliko pokušaja, znači, da dođe tim misije i da graničnu rampu, rampu koja vodi prema karauli, znači tu je stražar koji zaustavlja, znači, ovaj, tim i poziva oficira, kaže im se da nisu najavljeni, znači i da ne mogu boraviti tu bez oficira za vezu. Bilo je nekoliko pokušaja da sami sklone rampu tako da u nekoliko navrata, da je vojnik reagovao, znači, onako kako je bio naučen, da je, znači, skinuo svoju pušku, repertirao i upozorio, znači, da to ne rade. To je najteži incident koji je vojska radila ili uradila i postojao je, ali navodni incident, ali on je u 1998. godini, kada je, ovaj, američki tim najavio da je vojska dejstvovala, znači, na njega što se ispostavilo posle rekonstrukcije događaja da nije tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta je to bilo? Da li je rekonstruisan događaj zajedno sa tim predstavnicima Verifikacione misije ili odvojeno od njih?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je događaj iz 1998. godine, znači, novembra. Zajedno sa timom, znači, zajedno sa timom misije je pokazano da je, u stvari, borbena vozila koje se susrelo sa vozilom misije, radi se o borbena vozila ovaj, sovjetske proizvodnje "BRDM" koje se kretalo na nizbrdici, prilikom oduzimanja gasa dolazi do takvog rada motora koji podseća, otprilike, na rafalnu paljbu. I kada je prijavljen takav incident, mi smo to ispitali i sutradan je sve ponovljeno, ali uz prisustvo, znači, tima koji je verifikovao, znači, da nije bilo dejstva već da je to nešto sasvim drugo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, tu je bio prijavljen incident da su čuli neku rafalnu paljbu, a ispostavilo se to da na nizbrdici vozilo daje takve zvuke?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I to je verifikovano i od strane misije. Da li je bilo ikakvog incidenta da je neki član misije na bilo kakav način povređen?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Sa strane vojske takav incident nije bio. Sa strane vojske i policije, koliko je meni poznato, a, znači, bio sam celo vreme tamo i to nije bilo.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, vi ste izvodili dokaze u vezi sa nesaradnjom vojske sa Verifikacionom misijom.

TUŽILAC NAJS: Pa ne mogu sad tačno da vam odgovorim. Ako optuženi može da nam kaže u vezi sa čim je ovo svedočenje, onda bih možda mogao da vam kažem, međutim sad mi nije jasno na šta se on baš fokusira.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, zanima me zašto izvodite sada ove dokaze?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa zbog toga što se iz čitavog niza dokumenata, vi niste želeli da pređemo kroz 1998. godinu, ali i 1998. godine, od kad je uspostavljena misija, postoji za svaki mesec set dokumenata koji se odnosi na kontakte sa predstavnicima misije, na kontakte vojnih timova koji rade sa predstavnicima misije. Sad smo prešli i jedan deo 1999. godine. Dakle, izvodim dokaze da se vidi da je vojska veoma korektno saradivala s Verifikacionom misijom sve vreme. I u skladu sa dogovorom postupala u svakom konkretnom slučaju. Da su svi članovi misije bili zaštićeni, da nije bilo ni jednog incidenta s njima u kome je bilo ko bio povređen, da im je bilo omogućeno da na svako mesto idu onako kako su želeli, odnosno da je vojska u svemu izvršila obaveze koje je naša država preuzela u pogledu rada Verifikacione misije, što se iz ovih dokumenata vidi.

TUŽILAC NAJS: Postoji jedno pitanje koje će možda da se pojavi i to u vezi sa Račkom (Recak) jer tokom izvođenja dokaza Tužilaštva, a i

videli smo dokumente da se radilo o zajedničkoj operaciji vojske i policije i da je, takođe, bilo jedna informacija unapred poslata Verifikacionoj misiji, za šta mislim da ovaj svedok možda neće da prihvati, ali to je ono šta smo do sada čuli.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Najs. Hvala i vama, gospodine Miloševiću. Ipak, pitam se zar možda ne preterujete u vezi sa ovim pitanjem prikladnog ponašanja vojske. Ja sam mislio da ćemo da pređemo na pitanja koja su u vezi sa optužnicom, a u vezi sa događajima iz 1999. godine.

ADVOKAT KEJ: Tokom izvođenja dokaza Tužilaštva bilo je pomena o Verifikacionoj misiji na Kosovu i to preko svedoka Volebeka (Knut Vollebaek) i Vokera (William Walker).

SUDIJA ROBINSON: U redu, gospodine Miloševiću, možete da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste sada pomenuli Račak, Račak nije u zoni odgovornosti generala Delića, ali ja mogu da mu postavim pitanje da li mu je poznato, odnosno ima li on bilo kakvu informaciju i da li je do njega dospela bilo kakva informacija da je vojska uopšte učestvovala u onom događaju u Račku? Ima li, imate li bilo kakve informacije o tome?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Prvu informaciju o događajima u Račku ja sam saznao od svog kolege iz MUP-a, znači načelnika Sekretarijata u Prizrenu koji mi je rekao znači da je MUP izveo akciju, znači, u Račku. A 17. januara, znači, tražen je sastanak sa mnom od strane ovoga tima Verifikacione misije i tražili su da ja objasnim događaje oko Račka. Ja sam im nekao da Račak nije u mojoj zoni odgovornosti i uputio sam ih, znači, da kad je u pitanju vojska, da se obrate, znači, komandi te jedinice. To je 243. brigada.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, generale. To nije bilo u okviru zone nje-gove odgovornosti.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Možete da nastavite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Robinson. Gospodine Robinson, pretpostavljam da mogu da se prime i ovi i ova grupa i ova grupa dokumenata koju smo maločas prešli prilično brzo, koji se odnose na rad sa Verifikacionom misijom.

SUDIJA ROBINSON: Da, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, general Vladimir Lazarević je napravio informaciju o aktivnostima komandi jedinica u januaru 1999. godine. Ona je sastavljena na dan 4. februara 1999. godine i u njoj se, između ostalog, navodi da se u toku januara desilo više teških vanrednih događaja, to je otmica osam pripadnika 125. brigade, krađa naoružanja i municije u 125. motorizovanoj brigadi, 549. brigadi, ubistva vojnika iz nehata, požari i tako dalje. O čemu je ovde reč, šta sadrži ova informacija koja je ovde u tabulatoru 292?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: To je naređenje komandanta Prištinskog korpusa koji, znači ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde je 292. tabulator, to je, piše: "Komanda 549. motorizovane brigade, informacija o aktivnostima komande jedinica u januaru 1999. godine".

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: A da. To je, znači, ovo je praktično moj, ali prepis naređenja ovoga, informacije koju je dostavio komandant korpusa uz moje naređenje u šest tačaka, znači, potčinjenim jedinicama koje je dostavljeno svim jedinicama ranga brigade. Pa se ovde, znači, kroz ove prve tačke navode svi incidenti koji su se desili u januaru, 2., 3., 9., 11., 13., pa zaključno sa 28., gde se govori, znači, o posledicama tih incidentata. Pa se kaže da je u prosequ svakog dana, da su izvođena borbena dejstva u odbrani državne

granice i zaštiti jedinica. Sledeće, govori se, govori se da su jedinice svojom visokom borbenom gotovošću na najbolji način rešile ove probleme, ali se onda govori da i pored toga, znači, u jedinicama je bilo više vanrednih događaja, pa, recimo, otmica osam pripadnika 125. brigade, pa, onda, ova, još drugi problemi, jedan požar, materijalne štete i tako dalje, samoudaljenje vojnika i onda naređenje da se dnevnim komandovanjem, znači, primenom kontrolne funkcije na svim nivoima obezbedi potpuno sprovođenje Pravila službe i do sada izdatih naređenja. I da se postigne veći nivo reda, rada i discipline u korpusu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Dobro, generale, to je, nadam se, dovoljno za ovo objašnjenje. Dakle, insistira se na striktnom poštovanju Pravila službe i radu i zakonitosti.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, pre nego što nastavite, hteo bih samo da pojasnim nešto u vezi sa ovim poslednjim dokumentima. Svi ti dokumenti će da budu uvršteni u dokazni spis osim onih dokumenata za koje nemamo prevod i koji će da budu obeleženi u identifikacione svrhe sve dok ne dobijemo prevod tih dokumenata. Sada možete da nastavite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, vi ste doneli "Mere za sprečavanje iznenađenja i očuvanje naređenog nivoa borbene gotovosti" dana 4. februara 1999. godine.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Te vaše mere se nalaze, taj vaš dokument se nalazi pod brojem 293. Na šta se odnose ove mere i kakve su to mere?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo je jedno naređenje, znači, trajnoga karaktera. Da bi se sprečilo iznenađenje i jačala borbeno gotovost i očuvao borbeni moral jedinica, to, znači, ja naređujem da sve jedinice "A" klasifikacije izađu u pogodne rejone i po posebnom naređanju u kojima će preduzimati sve mere za zaštitu ljudstva i

materijalno-tehničkih sredstava od dejstva iz vazdušnog prostora. I da se izvrši posednjne, znači, rastresitog rasporeda. Pogodni rejon, onda to je dato da ko obezbeđuje kasarne kada se one napuste, znači, gde koja jedinica će imati svoj, znači, položaj, da se u rejonima razmeštaja jedinice utvrde u najmanje II stepen zaštite, to je u inženjerskom smislu ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, moram da vas zamolim da govorite sporije jer primećujem na transkriptu da se prilični delovi vaših rečenica preskaču, pa, verovatno, ne mogu da vas stignu.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Najvažnije iz ovoga naređenja "da se nastavi sa utvrđivanjem jedinica u rejonima razmeštaja u grupnom sistemu i da se obezbedi najmanje II stepen zaštite. Zatim da se nastavi sa dopunskim zaprečavanjem u graničnom pojasu prema Republici Albaniji, posebno kod snaga za linijsko obezbeđenje državne granice. Da se pogodnim grupisanjem snaga za dubinsko obezbeđenje zatvore pravci sa teritorije Albanije i izdvoje na teritoriju Kosova i Metohije prema 'Planu odbrane granice i zatvaranju verovatnih pravaca za ubacivanje DTS'. Zatim se govori da se snage za intervenciju ka izdvojenim objektima" kojih sam ja iamo dva, "budu u gotovosti", znači, "za intervenciju, da se na nivou brigade izradi 'Plan maskiranja' za sve jedinice, da se vazdušno osmatranje vrši težištem na pravcu Vrbnica-Prizren, Dragaš (Dragash) – Prizren". Zadatke dobijaju, znači, sve jedinice, pozadinsko, odnosno logistika da se, takođe, pripremi, "da sa mirnodopske šeme", znači, "pređe na ratnu šemu, da se izvrše sve pripreme za brzo pozivanje rezervnog sastava, da se informiše celokupan sastav brigade o vojno-političkoj situaciji", to je tačka 12, "namerama i ciljevima snaga NATO i šiptarskih terorista i zadacima jedinica i speče mogući efekti neprijateljskog psihološko-propagandnog dejstva. Težište moralno-psihološkog rada imati na preciznom izvršavanju, na motivaciji i mobilizaciji svih pripadnika brigade u cilju disciplinovanog, stručnog i preciznog izvršavanja postavljenih zadataka." I poslednji u ovoj tački, "da se celokupan sastav upozna sa odrebama Ženevske konvencije (Geneva Conventions) o postupcima sa zarobljenim i ran-

jenim pripadnicima neprijateljskih snaga." Nosilac, to su komandanti i komandiri svih potčinjenih jedinica. "I da se obezbedi maksimalna tajnost komandovanja i zaštita informacija." To bi bilo, onako, u najkraćem sadržaj ovoga naređenja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, to je kada se očekuje napad NATO ... Vi govorite ovde o NATO snagama i šiptarskim teroristima kao jednom jedinstvenom neprijatelju.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo je mesec februar, znači u februaru je postojala, znači, realna pretnja bombardovanja. Političko-bezbednosna situacija u zemlji je bila vrlo složena i ovo naređenje je, u stvari ... Podstiče pripreme, ovo naređenje podstiče pripreme da bi se sprečilo iznenađenje od napada iz vazduha i napada, znači, NATO snaga i terorističkih snaga.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Vi ste u gotovo isto vreme već 15. februara napisali jedno, jedan akt koji je naslovljen kao "Političko-bezbednosna situacija u zoni odgovornosti". To mislite, shvatam, na zonu odgovornosti vaše brigade i odnosi se na slične mere. Šta je ovde najbitnije u ovom dokumentu koji ste vi prezentirali ovde?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovde je, znači, izveštavam komandu, mada je ona imala te informacije i to znala, da su praktično svi putni pravci koji dovode do moje brigade u prekidu. Recimo putni pravac ovde prvo Orahovac – Mališevo – Priština se ne može koristiti jer ga kontrolišu šiptarsko terorističke snage, put Prizren – Dulje – Štimlje je prohodan, ali samo za organizovane konvoje i često su zasedna dejstva od Suve Reke do Štimlja, put Brezovica (Brezovice) - Uroševac (Ferizaj) je bezbedan, ali jedna deonica nije potpuno pod kontrolom MUP-a i vojske i moguće su zasede ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, generale, to ste sve nabrojali. E, sada pogledate na drugoj strani šta kažete o vašim nalazima o stanju na terenu. U drugom pasusu na drugoj stranici govorite o tome: "Ima dosta ucena među Šiptarima, dosta je likvidirano onih koji su bili lojalni Republici Srbiji tako da se ili odazivaju na pozive

za obuku ili mobilizaciju ili kao prilog daju velike sume novca." Da li su to bile pojave koje su vama bile poznate, široko rasprostranjene?
SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ovo, o ovim pojavama smo govorili u 1998. godini. Međutim, početkom 1999. godine bilo je, znači, još brutalniji nastup, znači, terorista prema šiptarskom stanovništvu, tako da je broj onih koji su likvidirani, znači, mi imamo podatke, ali naši podaci, znači, verovatno nisu validni jer je broj likvidiranih daleko veći. A ovo je činjenica da su se ili odazivali pozivima na obuku ili mobilizaciju ili oni koji su bili imućni davali velike sume novca.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tački 3 vi govorite o tome da su Srbi, čak piše, evo, citiraću: "Svi Srbi iz sela gde su bili manjina su se iselili u Prizren, Đakovicu, Orahovac i Suvu Reku. Srba ima samo još u selima Velika Hoča (Hoce e Madhe), Zočište (Zozishte), Mala Kruša (Krushe e Vogel), Novake (Malesi e Re), Smac (Smac), Zojić (Zojiq), Raštane (Reshtan), Mušutište i u selima Sredačke župe (Zhupa e Sreckes)." Dakle, svi su se iselili, zbog čega?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Svi Srbi su se iselili iz sela gde su bili manjina zbog toga što su bili, znači, predmet napada terorista. A ova sela, znači, u kojima su Srbi još ostali, Velika Hoča, ono je, znači, čisto srpsko selo, Novake takođe čisto srpsko selo, Mušutište, tu je odnos 50 posto prema 50 posto, a u ostalim selima, Zočište, Mala Kruša, Smac, Zojić, Raštane, tu je, znači, manji procenat Srba, ali su se oni u tim mestima, znači, zadržali. Iz svih ostalih mesta Srbi su se, znači, iselili.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ovde govorite i o tome da je tokom januara, posebno u februaru, većina starešina, dakle oficira Vojske Jugoslavije poslala svoje porodice u Srbiju, u Crnu Goru. Govorite da su trojca poslali porodice u Makedoniju kod rodbine, a trojica u Republiku Srpsku. I da se to pozitivno odražava na njihov rad, jer su sada sve vreme u jedinicama.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Jeste, to je tačno. To su, strešine su poslale po odobrenju jer nisu mogli poslati svoje porodica, a ada

nisu dobili odobrenje. Ali, ovo se negativno odrazilo na srpsko stanovništvo tako da pored ovih pozitivnih, da kažem, elemenata što su starešine sada mogli da se posvete svojim obavezama, bilo je određenih, znači, reagovanja srpskog stanovništva da starešine sklanjaju svoje porodice i tako dalje.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ponovo moram da pokrenem pitanje dokaza ovakve vrste. Ima li general bilo šta da kaže o incidentima spomenutim u optužnici? Ne možemo ovde da slušamo samo o tome da su se snage Vojske Jugoslavije dolično ponašale, da su poštovala naređanja, da su humano postupale sa zatvorenicima i tako dalje. Mi se ovde bavimo optužnicom. U toj optužnici su iznešene konkretne optužbe. Ima li general neke dokaze koji se odnose na bilo koju od tačaka optužnice? Ako nema onda moram da se posavetujem sa mojim kolegama o tome koliko je celo njegovo svedočenje uopšte relevantno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Svakako da ima i konkretne dokaze u vezi sa određenim tačkama ovoga što vi nazivate optužnicom. Ali sve ovo o čemu svedoči general direktno je vezano za optuživanje o nekakvom zločinačkom ponašanju vojske u 1998. godini i 1999. godini. A ovde se vidi kako se u stvari vojska ponašala. Isto tako, vidi se iz zapažanja i informacija do kojih dolazi general da postoji direktna saradnja između UČK i kosovske Verifikacione misije i između UČK i NATO. Na kraju krajeva videli ste i na onom snimku koliko je opreme i to najmodernijeg naoružanja zaplenjeno prilikom onog prelaska kad je poginulo njih trideset i ne znam koliko tamo i zarobljeno ...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, protivpravno ponašanje za koje se vi teretite u optužnici odnosi se na konkretne incidente. Pokazati da je u vojsci postojala kultura pravilnog ponašanja je tek marginalno relevantno. Vi morate da govorite o incidentima u optužnici. Morate da prestanete da zaobilazite da govorite o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ništa ja ne zaobilazim. Ja idem hronološkim

redom o toku postupanja i ponašanja vojske. Kad dođemo hronološki do tih delova, onda ćemo i to obraditi, jer ovde se sad radi o 1999. godini za koju ste vi sami rekli da je u celini relevantna. I ako sad posmatrate ponašanje vojske na jednom velikom delu teritorije koji čini zona odgovornosti jedinica generala Delića, onda je to itekako relevantno za sve ono šta se događalo. Ovo se odnosi na 1999. godinu, odnosi se, dakle, na ono šta vi nazivate mojim ponašanjem...

SUDIJA ROBINSON: Mene brine ovo šta ste vi rekli da ćemo do tih incidentata doći kada za to dođe vreme. Kad će to da bude?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kažem hronološki idemo, ja ne kažem "doći ćemo kad dođe vreme" nego idemo hronološki. O tim incidentima koji su sadržani u ovim tvrdnjama gospodina Najsa se govori u sledećim mesecima. Ni jedan incident koji je ovde pomenut na strani gospodina Najsa, a nalazi se u zoni odgovornosti trupa generala Delića, neće biti zaobiđen. Kad govorim o vremenu, govorim o hronologiji događaja, a ne o tome da ja kažem "doći će vreme".

SUDIJA BONOMI: Gospodine Deliću, gospodin Milošević je, između ostalog, spomenuo to da je postojala saradnja između OVK i KVM. Da li je to nešto što vas je brinulo?

SVEDOK DELIĆ: U svakom slučaju brinulo me je što misija ne izvršava svoju ulogu.

SUDIJA BONOMI: Odgovor je mogao da bude "da" ili "ne". To je sve što je potrebno. Koji su koraci preduzeti da bi se KVM-u objasnilo da vas to brine?

SVEDOK DELIĆ: Pa ako se detaljnije pogledaju tabulatori koji se odnose na izveštaje timova, znači Generalštabu, videće se da je na više sastanaka, a sastanci su bili na različitim nivoima, svakodnevno, ukazivano, znači, misiji na probleme koji se dešavaju na teritoriji i da misija nije tu samo da broji mrtve i da konstatuje toliko i toliko je ubijeno civila ili toliko i toliko je ubijeno pripadnika MUP-a i vojske, već

da mora, kao što prati svaku aktivnost vojske da prati i aktivnost terorista.

SUDIJA BONOMI: Dakle, da li ćemo da vidimo dokument za koji ste vi bili odgovorni ili sa kojim ste upoznati, da je poslat ili dostavljen KVM-u i u kome se objašnjava vaša zabinutost, ili govorite da je sve ono šta ćemo da vidimo unutrašnja dokumentacija gde se konstatuje zabrinutost.

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Ne, ovo je, znači, dokumentacija na najvišem nivou. Znači, posle sastanaka sa rukovodstvom misije, bez obira da li je to gospodin Voker ili je to general Drevenkijevič, izveštaji koji se šalju, znači, timu Generalštaba posle tih sastanaka. Ovde su, znači, u tim izveštajima i pitanja koja je pokrenula ...

SUDIJA BONOMI: Šta mislite kad kažete tim Generalšaba?

SVEDOK DELIĆ: Znači, tim Generalštaba koji je bio zadužen za kontakte sa Verifikacionom misijom.

SUDIJA BONOMI: Ali ono o čemu vas ja pitam je to da li su Verifikacionoj misiji poslani dokumenti. Postoje li takvi dokumenti koji su poslani iz Vojske Jugoslavije i u kojima vojska govori o tome da je brine to da, po svemu sudeći, postoji saradnja ili kolaboracija između OVK i KVM? Jedno je kada mi gledamo vašu internu dokumentaciju, ovo šta gledamo sada, a drugo da li je nešto od toga stavljeno na papir i poslato njima, gde vi njima kažete da vas to brine.

SVEDOK DELIĆ: U razgovorima ta pitanja su pomenuta, ne toliko direktno da misija, znači, da misija pomaže teroristima ali da misija ne realizuje sporazum u odnosu prema teroristima.

SUDIJA BONOMI: Zašto ne? Zašto to tako direktno nije njima rečeno, ako vas je to brinulo.

SVEDOK DELIĆ: Ne može se reći za kompletnu misiju i za sve pojedince da su saradivali, znači, sa teroristima. Ali sigurno je bilo te saradnje. Ja mogu na konkretnom primeru da to dokažem.

SUDIJA BONOMI: Hvala.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U vezi sa ovim pitanjem koje je postavio maločas gospodin Bonomi, mi smo upravo bili na dokumentu pod brojem 294 koji ste vi delimično citirali i u tački 4 tog dokumenta koji, podsetiću vas pošto je napravljen jedan prekid, govorite o situaciji u vašoj zoni odgovornosti, tačka 4 kaže: "Misija OEBS-a i dalje neprekidno prati sve naše pokrete i aktivnosti. Svaki pokret snabdevačke kolone i pojedina sredstva borbene tehnike se prate od strane timova OEBS-a." I onda govorite o tome da su stalno prisutni zahtevi, pretpostavljam, građana da se obilaze sela koja su u našem rasporedu ili graničnom području. I onda ovde stoji: "Gde god da su se desili sukobi sa OVK, timovi su se odmah tu našli ili su već bili na teritoriji. Ponekad se stiče utisak da blisko saraduju sa OVK i da ih informiču o pokretima naših snaga. Nisu ispoljili nikakav uticaj na OVK i spečili ih da posedaju nove pozicije. Po našim saznanjima Šiptari preko misije OEBS-a vode neku vrstu psihološko-propagandnog rata. Svakodnevno prijavljuju Misiji veliki broj incidentata, kršenja ljudskih prava i slično koje čine MUP i vojska, a za koje se u većini slučajeva može utvrditi da su lažni ili da se radi o sasvim legitimnim akcijama. S druge strane i naš rad prema njima nije dobar, nije agresivan, ne namećemo im probleme, ne insistiramo da do kraja izvrše obaveze iz svoje misije". Da li je to ukratko opis onoga šta su bila vaša zapažanja u vezi sa ponašanjem misije? Dakle, rade, saraduju sa ...

SUDIJA ROBINSON: Vreme je za pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa upravo sam postavio pitanje. Da li su to bila vaša saznanja o ponašanju misije u zoni vaše odgovornosti?

SVEDOK DELIĆ – ODGOVOR: Da, da, to šta je napisano u ovome ovde izveštaju tačno odražava, znači, ponašanje, a hteo bih još, samo da pronađem tabulator. Na pitanje, ovaj ... To je jedan sastanak 27. februara koji je ... Rukovodilac tima pukovnik Kotur sa predstavnicima misije, pukovnikom Luiđi Orsini (Luigi Orsini) i pukovnik Gaj Senza (Guy Senza), imamo, znači, u Prištini. Tražilo se da, znači, reaguje misija i da se otvori put Suva Reka - Orahovac jer su teroristi postavili barikade. Odgovorio je, znači, pukovnik Orsini da je gospodin Voker u Dragobilju razgovarao sa terorističkim komandantom koji se zove Soko i da je isti naredio da se barikade uklone, a šiptarsko terorističke snage povuku, teroristi povuku dalje od puta. Dalje kaže onda: "Gospodin Voker smatra da kod terorista postoje dve struje: jedna koja želi da se sporazum potpiše", to se govori o sporazumu u Rambujeu (Rambouillet) "i druga koja ne želi sporazum i postoji mogućnost da isprovocira sukob sa vojskom i MUP-om širih razmera". Kaže "predložili su svakodnevne kontakte i veruju da vojska neće nikad prva otvoriti vatru i vršiti provokacije." Ali oni ovako kažu i to je sigurno tačno: "Ali Šiptari imaju mobilne telefone", znači, ne radi se o klasičnim mobilnim telefonima u smislu kako ih mi ... Nego to su oni daljinski telefoni gde bazna stanica stoji, znači, negde u kući, a samo slušalica koja može da se nosi sa sobom i ti su telefoni dometa 20-40 kilometara zavisno od modela, ti su telefoni posebno korišćeni od strane terorista. Kaže: "Oni imaju mobilne telefone i Šiptari uvek prvi nazovu predstavnike misije i kažu: 'Evo, pobiše nas vojska i policija.' Pošto Misija ne zna ko je prvi otvorio vatru, veruje onome ko je prvi pozvao i izvestio o sukobu". Ovo su reči ovoga pukovnika Luiđi Orsinija.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ne znam da li ćemo sada da napustimo ovu temu, ali želeo bih da spomenem dve kratke administrativne stvari. Prva nema veze s ovim svedokom. Vi ste rekli da danas treba

da govorimo o Jašovićevim dokumentima. Mi smo dostavili naš podnesak i želeo bih tome da dodam još nekih pet rečenica. Neće dugo da traje. A drugo administrativno pitanje odnosi se na vaše ranije pitanje upućeno optuženom, a to je koliko će još vremena da mu treba za ovog svedoka. Za ovog svedoka je određeno 12 sati. Sa krajem današnjeg dana biće iskorišćeno 10. Ipak, pretpostavljam da sutra neću da počnem sa unakrsnim ispitivanjem svedoka, ali bi bilo od velike pomoći za sve nas kada bismo znali koliko će još sati, odnosno dana optuženom da treba za ispitivanje ovog svedoka. I treća stvar, svedok tokom poslednje pauze nije počeo da se bavi kartama vezanim za gospodina Ešdauna, ali, koliko sam shvatio, on će to posle današnje sednice da raspravi sa gospođicom Diklić.

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, kada ćete da završiti glavno ispitivanje ovog svedoka? Imajte na umu da ste ga zakazali za 12 sati, a 10 će da bude potrošeno s krajem današnjeg dana.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Razumem to, gospodine Robinson, ali meni će trebati više vremena za ovog svedoka, a, drugo, molim vas da imate u vidu da sam ja stalno prekidan i stalno vodi se ovde neka rasprava o proceduralnim pitanjima. Na kraju krajeva danas nismo ni počeli kad je trebalo da počnemo nego je bilo opet o proceduralnim pitanjima, pre nego što sam i počeo sa svedokom. A onda o mapama, o tome šta će svedok dalje da radi i da pomogne, jednostavno stalno mi se seče vreme. Ja nastojim da što efikasnije prođem kroz svedoka. Ja ne mogu da isplaniram tako precizno koliko će trajati glavno ispitivanje. Stavio sam onoliko koliko sam mislio da će biti dovoljno, međutim očigledno da to vreme nije dovoljno, a smatram da je ovo vrlo...

SUDIJA ROBINSON: Dajte nam, ipak, neku procenu jer moramo da organizujemo postupak. Isto tako, moram da vas podsetim da kad sudija interveniše, to ne treba da se karakteriše kao prekid. Možda to nije najbolje prevedeno. Sudija iznosi opservaciju, sudija nikad ne prekida postupak. Kakva je vaša procena koliko će još vremena da vam treba za ostatak svedočenja ovog svedoka?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa najmanje još dva dana.

SUDIJA ROBINSON: Najmanje dva dana? To je, onda, petak.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nemojte me držati za reč. Ja ću nastojati da budem što je moguće efikasniji u ispitivanju, jer zaista ne mogu da vam precizno odgovorim. Kad bih mogao, odgovorio bih vam precizno. Ne mogu precizno da odgovorim koliko će se zadržati na nekom pitanju svedok.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Za Jašovića ćemo da odvojimo poslednjih 10 minuta današnjeg radnog dana. Gospodine Miloševiću, mi smo zaista i rekli da ćemo da saslušamo argumente strana u vezi sa prihvatljivošću dokaza koji su izvedeni tokom svedočenja gospodina Jašovića. Mislim da bi bilo prikladno da to uradimo sada i da tome posvetimo poslednjih 12 minuta, a da vi sutra ujutru nastavite sa glavnim ispitivanjem. Naravno, mi ćemo da uračunamo da je 12 minuta potrošeno na ovo konkretno pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Razumem to, gospodine Robinson i sasvim je u redu da se konačno i ti dokumenti razmotre, međutim ja sam shvatio da ćete vi imati i nešto, da mora da se reši i pitanje svih dokaznih predmeta koji su dati uz generala Stevanovića.

SUDIJA ROBINSON: Da, to razmatramo. Međutim, mi ćemo da saslušamo usmene argumente u vezi sa tim. Pretno veće aktivno radi na tome. A sada bismo hteli kratko da saslušamo argumente u vezi sa dokazima koji su predloženi tokom svedočenja gospodina Jašovića, ne Stevanovića. Gospodine Kej.

ADVOKAT KEJ: Radi se o dve kategorije i pojedinačno ću da ih obradim ...

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson ...

SUDIJA ROBINSON: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Kada se razmatraju dokumenti u vezi sa Jašovićem, mislim da bi bio red da pustite svedoka da ide pošto se za 15 minuta završava današnji dan. Nema smisla da on sedi i sluša argumente za Jašovića.

SUDIJA ROBINSON: Da, u pravu ste. Generale, možete sada da napustite sudnicu. Vratite se sutra ujutru ovde u 9.00 i podsećam vas da ne razgovorate o svom svedočenju ni sa kim.

TUŽILAC NAJS: Gospođica Diklić će sa njim da stupi u kontakt u vezi sa kartama.

SUDIJA ROBINSON: Da, to smo odobrili.

SUDIJA KVON: Skrećem vam pažnju na stranu 9. Gospodine Kej, izvolite.

ADVOKAT KEJ: Dokumenti, prvo, potpadaju u dve kategorije, u dokumente Odbrane i dokumente Tužilaštva. Ja ću prvo da se osvrnem na dokumente Odbrane. Radi se o dokumentima iz 1998. godine i 1999. godine, o zvaničnim dokumentima iz tog perioda. To su obaveštajni izveštaji i druga vrsti memoranduma, dakle zvanični zapisnici iz policijske stanice u Uroševcu. I to je relevantno za Odbranu kako bi se utvrdilo prisustvo OVK, odnosno jačina OVK na području Štimlja, a takođe i u Račku i takođe vezano za informacije koje je tokom vremena dobila lokalna policija, a u vezi sa jačinom OVK na tom području. Pretresno veće, tokom čitavog suđenja je konzistentno sledilo jedan stav, a to je da dokumenti koji nisu pripremljeni konkretno za ovu raspravu, ali koji prizilaze iz vremena, dakle iz tadašnjeg vremena kada je sačinjeno kao zvanični dokument

ili recimo neka kompilacija, da to može da bude prihvatljivo budući da nije bilo pripremljeno za ovaj postupak, dakle u izvesnoj meri je potpuno nezavisno. Pretresno veće je u vezi sa jednim svedokom Tužilaštva, Draganom Karleušom, donelo jednu odluku. Taj svedok je svedočio 22. jula 2002. godine, to je u transkript strana 8.363, dakle on je predočio razne dokumente u vezi sa istragom onih tela u kamionu koji je pronađen u reci. To je sve šta treba da kažem o svemu tome. Odbrana je uložila prigovor na to, međutim Pretresno veće je donelo odluku da je to prihvatljiv materijal budući da taj materijal potiče iz jedne zvanične istrage i da to nije bilo pripremljeno za ovaj postupak i to je, u stvari, veoma slično onom materijalu koji je optuženi predočio Pretresnom veću preko svedoka Jašovića. A ako sada pređemo na materijal Tužilaštva, po našem mišljenju, u skladu sa odlukama Pretresnog veća u vezi sa ovakvim pitanjima, a što se odnosilo na neke svedoke, smatramo da se radi o materijalu koju služi kao "municija" za unakrsno ispitivanje i ono šta su oni pokušali da urade jeste da predoče izjave svedoka i da pokušavaju da podriju kredibilitet svedoka tako što su tvrdili da su postojali određeni incidenti, mučenja, zlostavljanja, kršenja ljudskih prava i tako dalje. Dakle imali smo isti takav slučaj tokom izvođenja dokaza Tužilaštva kada je doktorka Bosanac iz vukovarske bolnice pozvana da svedoči, to je bilo 5. februara 2003. godine, strana transkripta 15.663. Optuženi je hteo da iskoristi dve izjave svedoka, izjave jednog vojnika po imenu Saša Jović, a takođe izjavu jednog doktora koji je radio sa doktorkom Bosanac, doktor Đuranec. I tu se takođe u tim izjavama spominjalo, odnosno tvrdilo da je bilo sučajeva mučenja i navodnih kršenja ljudskih prava i da su to radili doktori u bolnici, a takođe je postojao transkript koji je predočen tokom jednog postupka u Saveznoj Republici Jugoslaviji. Iako je to korišćeno kao "municija" tokom unakrsnog ispitivanja, Pretresno veće je donelo odluku da optuženi ne može da koristi te izjave u prilog navoda, već da on mora da izvede svoje dokaze u vezi sa tim pitanjima. Dakle to je isti slučaj, odnosno ista situacija u kojoj se nalazi Tužilaštvo sada. Gospodin Najs je vrlo jasno objasnio osnovu pravila i to se može naću u transkriptu kada je on iznosio svoje argu-

mente Pretresnom veću i razloge za to. Po našem mišljenju, konzistentan pristup koji je Pretresno veće do današnjeg dana imalo u vezi sa prihvatljivošću dokaza tokom unakrsnog ispitivanja, smatramo da bi trebalo da se sledi taj pristup radi pravičnosti i jednakosti u odnosu na strane u postupku. Što se tiče nekih konkretnih pitanja u vezi sa rasporedom Tužilaštva, odnosno njihovog dokumenta, čini mi se da nedostaju neki tabulatori. Da li je zbog toga došlo možda tokom priprema materijala, dakle preskačemo tabulatore od 135 do 138, pa onda od tabulatora 138 do 140, pa onda od 145 do 149 i to se može videti tokom pregleda čitavog ovog materijala, ne postoji neki očigledan razlog za to. A takođe možemo da vidimo da u vezi sa izjavama svedoka kojima se osporava osnova na koji način je uzeta ta izjava od strane Jašovića, izjave na koje se oslanja Tužilaštvo, izgleda da nemaju nikakve veze sa one tri izjave. Afir Mustafa (Arif Mustafa) s kim je razgovarano 16. januara, Tužilaštvo je pokušalo to da uvede u dokazni spis 3. aprila ove godine i tu se navodi na koji način je uzeta ta izjava. Međutim sama izjava je potpisana 17. januara i u izjavi Tužilaštva se ništa o tome ne govori. On nije bio samo jedan dan u policijskoj stanici, on je tamo bio dva puta, a izjavu je potpisao 17. januara, međutim tu se upšte ne spominje taj proces autentifikacije. Zatim isto se može reći i za izjavu Šabana Rame (Shaban Rama), to je tabulator 1.44, dakle izjava je od 16. januara, ali se uopšte ne objašnjava zašto je on tu izjavu potpisao 17. januara. Isto se može reći i za Šabana Redžaja (Shaban Rexhaj). S njim je vođen razgovor 2. avgusta, izjava potpisana 3. avgusta, to je tabulator 2.3. Dakle nema nikakvog objašnjenja zašto je on to potpisao 3. Izgleda da postoji određena šema u vezi sa ovim izjavama, dakle da se nešto iznosi protiv svedoka Odbrane, ali, u stvari, postoje nedostaci u vezi sa bitnim pitanjima: prvo zašto je izjava potpisana nekog drugog dana, a ne postoje nikakvi navodi o mučenju u određenom danu. Dakle, po našem mišljenju, to je veoma jasan razlog zašto ovi dokumenti ne treba da se uvrste.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam, gospodine Kej. Izvolite, gospodine Najs.

TUŽILAC NAJS: Samo da se nadovežem na ove dve stvari koje je rekao gospodin Kej. Nisam unapred obavешten o tome i budući da o tome nije govoreno u dodatnom ispitivanju, ja sam sada u malo nezgodnoj situaciji, čak u slabijoj poziciji, ali da vidimo šta bih mogao da kažem kao odgovor na te dve stvari. Evo, da pogledamo sada 1.43. On tu jasno kaže da nije potpisao izjavu, da to nije njegov potpis. Zatim govori o okolnostima pod kojim je došlo de netačnosti. Isto tako, govori o okolnostima pod kojima je doveden u zatvor, kaže da su ga tukli i da su ga prisilili da se ponaša onako kako se ponašao i meni se ne čini da je to nekompletno na materijalan način, a ako jeste, to je trebalo ranije da se kaže. Mislim da je slična situacija i u vezi sa 1.44. To je beleška o razgovoru slična po formatu nekim od beležaka koje je doneo sam svedok Jašović. On ovde isto tako kaže da je sadržaj izjave netačan, da se ne seća da je govorio o nekim imenima. I to je to. Usput rečeno, kad je reč o brojevima koji nedostaju, mogu da vam kažem, gospodin Kej je možda pogrešno shvatio svrhu te tablice. Tablica koju smo mi dostavili ne sadrži sve dokazne predmete Odbrane nego samo one relevantne, jer ta tablica, ovde koju vidite, pokriva sva one izjave u kojima nismo našli nikakvog relevantnog sadržaja. Međutim dokument koji je dostavilo Tužilaštvo pokriva samo relevantne izjave. Kad je reč o onih pet rečenica, evo, ja ću zaista nastojati da ih bude samo pet u dva sledeća minuta, ali prvo da još nešto kažem o nekim drugim stvarima o kojima je govorio gospodin Kej. Na te materijale se Odbrana oslanja, ne samo da bi se utvrdila jačina OVK, nego da bi se utvrdila funkcija i položaj onih koji su izgubili život. To je konkretnije pitanje. Gospodin Kej isto tako kaže da se službeni dokumenti ovde rutinski prihvataju. Činjenica da je praksa bila takva da su se do sada takvi dokumenti uvrštavali, međutim ta praksa ni na koji način ne može nadvladati opšte diskreciono pravo da Pretresno veće prihvati ili izuzme materijal i to treba da radi od slučaja do slučaja. Ja sad, na žalost, ne mogu da navedem tačnu stranicu koju je spomenuo gospodin Kej za doktorku Bosanac, jer ja nemam ovu elektronsku verziju, ali u svakom slučaju se radilo o tome da je Pretresno veće

pregledalo dokumente od slučaja do slučaja i zatim odlučivalo o sličnom, ali ipak zasebnom pitanju koje se ticalo dvojice drugih svedoka i to je jedna sasvim drugačija situacija od situacije koju sada imamo, kada je pred ovaj Sud doneta jedna velika količina materijala koji pokazuje da je taj svedok u potpunosti nepouzdan i to iz razloga koji su međusobno nezavisni, jer dolaze iz nezavisnih izvora, a međusobno su konzistentni. Ako pogledate naš dokument, videćete da u vezi s njim želim da dodamo još pet stvari. Prvo, nešto što nije eksplicitno rečeno u paragrafu 8, a to je da je standard dokazivanja za prihvatanje ocenjivanje verovatnoće. Međutim teret dokazivanja mora da bude na onoj strani koja želi to da uvrsti kao dokument. Mi smo identifikovali nekoliko razloga, sasvim nezavisno od materijala koji smo doneli, koji pokazuju da se ništa od ovog materijala ne sme uvrstiti u spis. Ja bih želeo da naglasim dve tačke: prvo, nešto relativno malo, kao što je, na primer, upotreba izraza "takozvana OVK". To je samo po sebi dovoljno da se ceo taj materijal izuzme.

SUDIJA ROBINSON: Zar vi kažete da to samo po sebi znači da bismo trebali da isključimo sav taj materijal?

TUŽILAC NAJS: Apsolutno, da, jer ukoliko Sud zaključi da taj izraz nije koristio ni jedan od ljudi koji su davali izjave, onda to nema smisla, jer ukoliko budete pažljivo pogledali kako sam ja svedoku dao mogućnost u nekoliko navrata da se toga seti, ja sam mu rekao "nemojte da pokušavate da date odgovor ukoliko se ne sećate, razmislite o tome". I mislim da je sasvim jasno da on tada nije pisao beleške onoga šta su mu ljudi govorili. Prema tome, jasno je da je deo onoga šta stoji u izjavi netačno, neistinito i zbog tog malog, naizgled trivijalnog razloga, dovoljno je da se sve to izuzme. Slično, njegovi odgovori u vezi sa dokumentom 2.23 varirali su od anonimnog informanta do identifikovanog informanta kojem je Sud, na kraju, ušao u trag. I to nam pokazuje, kad je reč o potencijalno važnom izvoru informacija, da je on potpuno nepouzdan. A to onda sigurno utiče i na ceo njegov opus. Zatim paragraf 23. Tu imamo

jednu grešku. Rečeno je da je svedok, s vremena na vreme, bio manje nego iskren. Mi moramo sasvim jasno da kažemo da mi ne smatramo da je on bio manje nego iskren, nego potpuno neiskren. I u tom konkretnom slučaju, tačka 2.23, pokazao je svoju neiskrenost čak i kad nije bio pod pritiskom unakrsnog ispitivanja, jednostavno mu je to promaklo. On nije bio konzistentan u svojim opisima onoga što se tiče tog dokumenta. I konačno, u paragrafu 28, mi kažemo da nismo uspeli da razgovaramo sa svim autorima njegovih izjava. Ja želim da vas podsetim da kad je Jašović završio sa svojim glavnim ispitivanjem, da je zamoljen preko Sekretarijata (Registry) da saraduje sa Tužilaštvom i ako mi dozvolite da vas podsetim, mi smo preduzeli korake kako bismo od njega dobili dalje informacije, kako bismo mogli da uđemo u trag i da kontaktiramo ljude koje nismo uspeli da identifikujemo. Međutim, dobilo smo odgovor da to nije bilo moguće. Na isti način na koji smo na kraju tog perioda, između glavnog i unakrsnog ispitivanja dobili ne materijal koji smo tražili, ne materijal koji je Pretresno veće veoma pažljivim ispitivanjem, sećam se, sudija Robinson je to veoma pažljivo identifikovao, nego smo dobili neke sasvim druge materijale. I, prema tome, nedostatak materijala koji smo tražili je jedna od mnogih stvari na koje se mi oslanjamo kad kažemo da je on potpuno nepouzdan svedok. Kad je reč o materijalima koje smo vam ponudili, to je nešto sasvim drugačije od drugih spomenutih slučajeva. U sudskoj praksi ovoga Suda, u jednom drugom predmetu stvoren je mehanizam pomoću koga se takvi materijali mogu uvrštavati kako bi se pokazala pouzdanost svedoka. Ukoliko to bude potrebno, to može da bude samo za neke konkretne incidente ili za jedan incident. I mi smatramo da bi sasvim pogrešno bilo dozvoliti da iskazi iz druge ili treće ruke dolaze na ovakav način. Prvo kroz sudiju Marinković, iz treće ruke, zatim kroz Stevanovića iz druge ruke i onda kroz ovog svedoka. Prema tome, ukoliko sav taj materijal može da stoji na raspolaganju na neki drugi način, onda sve to treba da se izuzme. To ne sme da ostane u spisu ovog suđenja. To bi trebalo da se reši na drugi način. Verovatno će to kasnije da nam oduzme dosta vremena, ali mislim da je sasvim jasno da taj materijal ne zadovoljava test pouzdanosti

da se uvrsti u spis. To je sve šta sam imao da kažem.

SUDIJA ROBINSON: Hvala, gospodine Najs. Gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Gospodine Robinson, ja smatram da je sve ovo šta je rekao gospodin Najs, potpuno lišeno svakog osnova. Naime, svi dokumenti koji su dati uz svedoka Jašovića su zvanični dokumenti Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno njegovih organa i svu su nastali u vreme na koje se odnose. Ni jedan nije nastao u svrhe ovog postupaka, a reč je o svedoku koji je nekoliko decenija zaposlen u Ministarstvu unutrašnjih poslova i nekoliko decenija bio kriminalistički inspektor, što je i sada. Ustanovili smo kroz ispitivanje da nikad nikakvih pritužbi na njegov rad nije bilo. Dokumenti su, nesporno, zvanični. Oni su uvedeni delimično i kroz istražnog sudiju Danicu Marinković koju je gospodin Najs nazvao kriminalcem, a onda traži da se njeni podaci uvedu umesto njegovih, pošto je tu ustanovio razliku, dokumenti su uvedeni kroz generala Stevanovića, dokumenti su uvedeni i u svedočenju Jašovića koji je došao da svedoči, u stvari, na inicijativu gospodina Najs, za koga ja nisam ni znao u vreme kada je gospodin Najs ovde predložio da je on tu, da je on obavestio da je on tu zbog svedočenja u *Predmetu Ljimaj*. Dakle svi dokumenti su zvanični, svisu nastali u to vreme. Što se tiče dokumenata gospodina Najs, svi su nastali ovih dana, a Jašović je veoma kristalno jasno objasnio zašto sada Albanci govore suprotno. A vi treba da znate, ako znate išta o Kosovu, zato što im je život ugržen, on je to vrlo jasno rekao. Gospodin Najs je mogao da skupi stotinu izjava koji će da kažu šta god hoćete protiv bilo kog svedok koji je sada na štetu albanske strane. To nikakav problem nije. Pa vi ste ovde, mislim na vas gospodine Robinson i na vas gospodine Kvon, mogli da vidite da u svedočenju Rugovinog pomoćnika čak, kad sam mu pokazao video snimak njegovog intervjua, on je odgovorio, on je političar, pa nije mogao da odgovori, pa je odgovorio posle dve godine ili posle tri godine da je dao taj intervju, jer su s druge strane kamere njemu u grudi bili upereni "Kalašnjikovi" (Kalashnikov). Molim vas, takve besmislica da kaže i to posle tri ili

četiri godine od događaja, a da nikad pre toga ne kaže. Oni su u smrtnoj opasnosti da prihvate da su bilo kakvu informaciju dali organima policije Republike Srbije. Jašović je te izjave uzeo, gospodin Najs je pravio neku ekspertizu grafološku koja je pokazala da se ne može utvrditi da je to falsifikat i da se ne može utvrditi da to nije bio potpis tog čoveka. Prema tome, nijedan element kojim on osporava ove zvanične dokumente, ne stoji. I drugo, nisu to nikakvi iskazi iz druge ruke. Ovde je svedočio svedok, kriminalistički inspektor, koji je uzimao te informacije. I ako vi pročitate te njegove informacije koje sadrže bezbroj činjenica, bezbroj imena, događaja, opisa i tako dalje, pa prosto je neverovatno da je blizu pameti *homo sapiensa* da neki kriminalistički inspektor može da izmišlja te događaje i da se postavi pitanje u koje svrhe, zaboga, jer ni jedan od tih dokumentata, izjava, nije nikakvo priznanje onoga koji daje informaciju, onoga koji daje izjavu, već naprotiv, davanje iskaza o drugima koji su česnici UČK. A Jašović je objasnio da mu je posao bio da prikuplja podatke o učesnicima odnosno pripadnicima UČK, o njihovom sastavu, naoružanju i tako dalje. I on je te podatke prikupljao u svrhe potrebne policiji, ne da bi zavaravao svoje organe, nego naprotiv, da bi ih snabdeo validnim informacijama. Prema tome, svakom, ma i površnom posmatraču i onome ko pročita ta dokumenta, vidi se da su to autentična dokumenta. I da se apsolutno nijedan od tih dokumenata ne može osporiti ovim objašnjenjima gospodina Najsa. Uostalom, vi ste videli, gospodin Najs je napravio tablicu. Ovde je čak sve obavestio da su oni našli tri čoveka, pa ih stavili tamo u onu tablicu o Račku, a ja sam vam ovde u knjizi koju su napravili pripadnici UČK pronašao i citirao 20 imena iz Račka. Evo, to vam je jedan dokaz koliko je validna tablica gospodina Najsa. Koliko se tu, u stvari, radi o izvrtanju činjenica i falsifikovanju činjenica. Koliko se radi o namernom iskrivljavanju onoga šta se događalo. Nema nikakve vrednosti izjava svedoka koja je napravljena u junu mesecu ove godine, a koja će da kaže, "a je l' da da su te Srbi mučili i da ti nisi dao ovu izjavu protiv nas?" On će da kaže "pa nikad nisam dao tu izjavu", jer mu je glava u pitanju. Mislim da apsolutno ne može da se prihvati ništa od ovoga šta je gospodin Najs rekao, smatram da kao zvanične

dokumente policije Republike Srbije, izjave koje je prikupio gospodin Jašović u svojstvu ovlašćenog službenog lica treba da se prihvate kao dokazni predmet. A smatram da dokazi koje je prikupio gospodin Najs u svrhe ovog postupka i osporavanje kredibiliteta svedoka treba da se odbace, jer ne ispunjavaju ni jedan kriterijum verodostojnosti.

SUDIJA ROBINSON: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, uz vašu dozvolu rekao bih još jednu stvar. Nema veze sa onim šta je reko gospodin Milošević, međutim jedna stvar o kojoj nisam ranije dobio obaveštenje, radi se o 1.44 do 1.45. Samo dve rečenice. Kad je reč o dokumentu 1.44, imajući u vidu kolike je poteškoće imao svedok da objasni kako to da su ljudi zadržani u pritvoru preko noći, a da o tome ne postoji nikakav zapisnik, nikakva evidencija, odgovarajući na pitanja Pretresnog veća rekao je da su ti ljudi tamo dobrovoljno ostali ili smo to tako shvatili. Na njemu je da objasni zašto je u 1.44, razgovarano sa njim 16., a potpisno 17. Na njemu je da objasni, a on to nije objasnio. A ako pogledate 1.45 i ako pogledate kompletan materijal, uključujući one koje je dostavilo Tužilaštvo, videćete da iako ta osoba priznaje da je to njegov potpis, on ne priznaje da je datum potpisa tačan. I to je, dakle, opet jednostavno pitanje onog šta se nalazi u Jašovićevim materijalima. Ono šta je rekao gospodin Kej ni na koji način se ne odnosi na one materijale koje je dostavilo Tužilaštvo. Hvala što ste mi dozvolili da još ovo kažem.

SUDIJA ROBINSON: U redu, nastavljamo sa radom sutra ujutro u 9.00. Da, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Jedno tehničko pitanje da postavim i da zahtevam da izdate nalog u tom pogledu. Naime, ja vrlo često ustanovljavam ozbiljan raskorak između onoga šta je stvarno rečeno, stvarno prevedeno i stvarno u transkriptu. Ali da uopšte ne ulazimo u domen, u dubinu toga. Ja sam preko oficira za vezu unazad više od godinu dana i ponavljao to svakih mesec, dva dana, tražio ono na šta imam pravo, da mi se dostavi video zapis cele ove procedure.

Stalno dobijam odgovor preko oficira za vezu, "da, biće, ali za to treba vreme" i tako dalje. Veoma dugo se to pitanje pokreće, veoma dugo ja postavljam taj zahtev, veoma dugo se meni ne da video zapis, znam da svako ima pravo da ga dobije, pa tražim od vas da donesete nalog da mi se stavi na raspolaganje video zapis cele ove procedure, od početka do kraja.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Miloševiću, ni sudija Kvon, ni ja se ne sećamo da ste nam to ranije spomenuli. Mi ćemo to svakako da razmotrimo i da učinimo sve ono šta je prikladno u datim okolnostima. Nastavljamo sa radom sutra u 9.00.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Samo da vam kažem jednu rečenicu. Vi ste u pravu, ja to vama nisam spominjao. Ja sam tražio preko oficira za vezu, od službe, da mi se to da. Pretpostavljao sam da na to imam pravo, a to iznosim sada pred vas zbog toga što mi se to pravo ne ostvaruje, da biste vi naredili da mi se stavi na raspolaganje.

SUDIJA ROBINSON: Hvala na razjašnjenju. Razmotrićemo tu stvar.